



Constantin P. Popescu

Povestiri din...

LITERE

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ
A SOCIETĂȚII SCRITORILOR TÂRGOVIȘTENI



EDITURA Bibliotheca Târgoviște

N. Radian, KB 2/3, Târgoviște, 130062

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioth@gmail.com • www.bibliotheca.ro

Editor – Mihai Stan

Ilustrația copertei – Autorul, „Mica grădină”

Tehnoredactare – Loredan Marcu

Tipar – Alexandru Ancuța

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPESCU, CONSTANTIN P.

Povestiri din... Litere / Constantin P. Popescu. – Târgoviște :

Bibliotheca, 2023

ISBN 978-606-772-709-8

821.135.1

CONSTANTIN P. POPESCU

POVESTIRI DIN...
LITERE

Editura **Bibliotheca**
Târgoviște, 2023

Colecția

Proză contemporană

coordonată de Mihai Stan

Copyright © 2023

Editura **Bibliotheca**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin
Editurii **Bibliotheca** & Constantin P. Popescu

COPIII LUI GEO

Îl cunoșteam pe Geo de când eram copii și mergeam la joacă după orele de școală. Stăteam în aceeași bancă din prima clasă și crescuserăm împreună așa cum cresc doi copaci, luându-ne la întrecere care să fie mai înalt. Geo reușise să se deșire ca un plop, în timp ce eu rămăsesem oarecum normal. Poate că din cauza asta fetele, când ne căutam iubirile trecătoare prin locurile unde în anii aceia se putea dansa, îl alegeau mai totdeauna pe el. Primăverile adolescenței ne-au separat, el a plecat să studieze ceea ce îi plăcuse încă din primii ani de școală, geografia.

Eu mi-am urmat calea mea, timid cum rămăsesem, dar în fiecare an mergeam să-i vizitez familia. Geo nu se numea Geo, îi spuneam așa din cauza geografiei lui și toți îl primiră în viețile lor de-a lungul timpului cu acest nume. Adevăratul nume al lui Geo era Ovidiu. Slab și înalt, subțire ca plopul, fuma fără încetare și uneori, stând împreună cu Ana, soția lui și cu cei trei copii, norul albăstrui de fum care îl înconjura îl făcea să pară mai aerian, mai rarefiat. Geo privea masa cu pahare și farfurii, copiii, soția lui și vizitatorul, adică pe mine, cu un aer îndepărtat, distanțat cumva. Buzele lui păreau să șoptească vorbe numai de el știute, ca și cum și-ar fi

vorbit singur. Părea să fie un părinte foarte bun, iar lucrul acesta îi creștea prețuirea de care se bucura în inima mea. Ne lua pe toți să privim cerul prin telescopul din grădină, vara, când era senin și răcoare. Copiii alergau chiuind, Ana și cu mine îl urmam îndeaproape și știam, așa cum știusem încă de pe vremea școlii că pe Geo îl pasiona mai cu seamă geografia cerului și a stelelor.

Geo era un bonom, cumsecade cum rar mai poți găsi azi pe cineva. Nu s-ar fi supărat niciodată pe nimeni și din nici un motiv. Ana, soția lui, îmi povestea că nu știe când se odihnește soțul ei, dormea foarte puțin, ocupat fiind noaptea cu cerul stelelor lui, ziua cu orele la catedră și în restul timpului cu copiii sau scriind tot felul de articole pentru revistele de specialitate. Simțeam în ființa lui Geo un entuziasm blând, pe care îl păstrase de pe vremea când eram copii și când el, ca întotdeauna primul, avea ideile cele mai năstrușnice de joacă. Pe atunci eram doar doi puști cu pozne destul de cumiști și curiozități mari cât o lume întreagă. În anii aceia Geo învăța ca nimeni altul să ierte totul. Eu însă nu prea reușeam.

Mă obișnuisem să-i vizitez măcar odată pe an, în preajma Paștelui sau a vacanței de vară. An după an, casa lui Geo și a Anei se dovedea la fel de primitoare pentru mine, deși camerele casei, multe și pline de tot felul de obiecte, de la jucăriile copiilor la piese rare de colecție de antichități, deveneau din ce în ce mai neîncăpătoare pe măsură ce anii treceau și copiii creșteau. Părea să fie casa cea mai potrivită pentru ei toți, îi cuprindea în căldura căușului ei ocrotitor așa cum Geo, adică Ovidiu,

geograful stelelor, îi cuprindea și el. Îmi amintesc de o vizită când cei trei copii al lui Geo aveau vârste care se așezau în succesiunea primelor cifre pitagoreice: trei, patru și cinci. Am avut o senzație stranie de semn ceresc, mai ales din pricina faptului că băiețelii, doi la număr, și fetița formau împreună un trio care părea a fi alcătuit din îngeri. Niciodată până atunci nu întâlnisem priviri atât de curate și expresii de dincolo de lume pe fețele altor copii. Alexandra, fetița de patru ani, stătea cuminte între Mihai, cel de cinci ani și Ion, cel mai mic în acest semn pitagoreic al vârstelor. O perfecțiune care mi se dezvăluia în prezența lui Geo și a Anei, care parcă ar fi știut că au în apropiere darul ceresc pe care se bucurau să mi-l împărtășească.

Îmi aduc aminte că de-a lungul timpului am păstrat în sufletul meu scena de numai o secundă ca pe o adevărată revelație. Știu bine că uneori prea multă memorie poate ucide, dar în ceea ce-i privește pe copiii lui Geo, lucrurile stăteau cu totul altfel, cel puțin pentru mine. Am înțeles atunci că numai copiii își ocrotesc părinții pentru copii. Și cum de cele mai multe ori oamenii sunt alcătuiți din datoriile lor de orice fel, am știut că pentru cei din familia lui Geo lucrurile erau deosebit așezate.

În anul următor, odată sosit în vizită, Ana mi-a explicat că Geo lipsea. Bolnav de plămâni, îl internaseră într-un sanatoriu de la poalele munților și copiii păreau să tânjească după plopul lor de sprijin înalt. Crescuseră și ochii lor căpătaseră sclipiri de luciditate dureroasă,

deși trecuse peste noi toți numai un singur an. Casa părea să poarte urme vagi de praf așezat peste mobile, cărțile lui Geo încă stăteau singuratice pe biroul dezordonat, iar telescopul din grădină primise pete mici de rugină peste iarnă. Cerul se putea vedea însă la fel de limpede prin ochiul său magic și privind semnele strălucitoare ale stelelor în seara aceea, de mine se apropie Alexandra, fiica lui Geo, care îmi șopti: *Stelele sunt vii, știi? Sunt o prințesă, fiica reginei și a regelui, care s-au iubit mult... M-a ucis mama mea vitregă, de teamă să nu-i iau locul pe tron. Dar toate astea s-au întâmplat tare demult, înțelegi? Acum soldații mă apără, sunt frații mei.*

În liniștea grădinii, glasul ei de fetiță îmi dăruia un adevăr cât se poate de curat. Era de față o senzație a istoriei, un fluid stelar curgând neîncetat, ceva ce s-ar fi putut numi timp. Am luat-o de mână mică, am intrat în casă, unde Ana ne aștepta cu cina. Ion stătea cu căștile unui aparat pe urechi, în timp ce Mihai își vârâse nasul într-o carte cu copertile mari. Ana veghea asupra noastră și mi-am dat seama abia atunci cât de bine moștenesc copiii trăsăturile părinților. Mihai era slab și deșirat ca tatăl său, în timp ce Ion semăna mamei, micuț, nervos și puternic. Măinile lor, ale Anei și cele ale lui Ion, păreau a fi identice, dar la scară diferită. Cât despre Alexandra, ea îi avea în înfățișare pe amândoi părinții deopotrivă: un trup firav, dar nu slab, mâini nervoase, dar nu mici, ca și cum cerul ar fi căutat un echilibru în fiica ce se afla, ca vârstă, între cei doi fii. Eram puțin uimit de toate cele pe care le vedeam dintr-o dată, însă Ana m-a scos din starea

aceea povestindu-mi despre Geo tot timpul cât am stat la cină. În noaptea următoare, pe care nu am primit s-o petrec împreună cu ei până în zori, mi-a fost tare dor de Geo. Lipsea.

Am încercat să îi scriu lui Geo, dar cuvintele acelei prime scrisori mi s-au părut a fi false. Nu reușeam să mă fac înțeles ca un vechi prieten și am simțit că plecarea la sanatoriu, boala și lipsa lui de acasă tulburaseră ceva în ordinea coborâtă atât de lin din ceruri peste noi toți în primii ani. O asemănare cu o eclipsă, asta simțeam. Știind însă că eclipsele țin o frântură mică de timp, încercai să alung semnele acestei schimbări și îi scrisei Anei, cu dorința de a afla ceva despre Geo. Răspunsul ei a întârziat. Am apucat atunci hotărât drumul spre sanatoriu, dar Geo nu mai era acolo, îl trimiseseră acasă. Din orașul de munte am revenit cu o stranie senzație de gol. Simțeam că se petrecuse ceva grav și scrisoarea Anei mă anunță peste câteva zile că Geo se stinsese.

N-am putut trăi decât inertial după vestea aceasta, însă poate că inerția, amorțeala aceea atotputernică, nu erau decât felul în care timpul face să se liniștească furtunile apelor vieții. Când, după câțiva ani, am hotărât să merg spre casa lui Geo, am înțeles că el nu va mai fi acolo decât prin cei trei copii. Ar fi trebuit să fie deja adolescenți, dar oricât aș fi căutat succesiunea de cifre ale vârstelor lor, știam că nu mai pot fi la fel de pitagoreice ca în vizita din cei mai frumoși ani.

Am regăsit-o pe Ana încărunită și copiii deveniți parcă deodată maturi. Acei ochi curați ai copiilor aveau

deja în adâncul cerului lor umbrele confuziei, ale însingurărilor și durerii. Nu puteam înțelege încă deplin transformările prin care trecuseră și mi-a luat mult timp după aceea să deslușesc revoltele, negările și răzvrătirile copiilor împotriva celor pe care în primii ani îi ocrotiseră. Erau oare semne ale nașterii propriiei lor personalități, ale desprinderii puilor de cuib sau doar strigăte de ajutor? Nu știam decât că își urmează fiecare destinul, așa cum Geo urmărea mișcarea stelelor prin telescopul geografiei lui cerești. Cine sau ce ar fi putut interveni în mișcarea hărăzită de sus, cum și mai cu seamă de ce, nu înțelegeam oricât de mult m-aș fi străduit. Păream să fiu un martor al continuității vieții lui Geo, prietenul din copilărie, dar într-un fel straniu și în vremuri diferite. Sau poate eram și eu schimbat de trecerea anilor asemenea stelelor de pe cer? *Stelele sunt vii*, îmi șoptise odată fetița lui Geo. Așa era, știam că unele cad și se nasc mereu altele. Altădată, Ion, fiul cel mic, mă luase de mână și mă dusese în colțul jucăriilor lui. Erau corăbii mici de lemn, cu pânze albe și catarge subțiri pe care le vedeam ca pe o tainică legătură cu subțirimea de plop a lui Geo. *M-au vândut ca sclav*, spunea micul Ion doar pentru el, jucându-se cu corabia pe care poate în alt timp călătorise pe mările lumii, iar eu m-am simțit deodată înspăimântat de luciditatea amintirilor lui. Am înțeles înțelepciunea deosebită a copiilor și mi-a trecut prin gând săgeata unei tristeți a morții, primăvara. A muri, primăvara, ce poate fi mai trist? O altă mărturisire mi-o făcuse Mihai, copilul care

își simțea vagi origini evreiești și care se simțea tare atras de bani. *Îmi trebuie mulți bani, să cumpăr întreaga lume*, îmi șoptise, rugându-mă să nu mai spun nimănui secretul acesta. Geo îmi arătase atunci apropierea destul de rar întâlnită pe cer între Venus și Jupiter la ceas de seară senină. Poate el pricepea semnul, eu încă nu. Ion și Mihai îmi făcuseră aceste mici destăinuiri și apoi Geo îmi dezvăluia cu telescopul altă taină, în timp ce eu nu-mi puteam stăpâni uimirea în fața acestor întâmplări. Ce era de deslușit? Oare pasiunea dezlănțuită de Geo și Ana în nopțile lor de iubire putea fi poarta magică prin care acești copii minunați intraseră în lume, aducând cu ei lumea lor din ceruri?

Au mai trecut câțiva ani și am primit o invitație de la Alexandra. Sărbătoreau ceva și îmi scria că sunt așteptat. I-am regăsit pe toți trei, încă păstrând liniile generale ale asemănării lor cu părinții. Erau însă personalități distincte, libere și mature, care își vindecaseră revoltele, negările și durerile. Știam că treaba asta nu ar fi fost cu putință fără Geo și Ana. Ne întoarcem cu toții în părinți, mi s-a părut că îmi șoptește un gând și mi-am amintit, destul de trist, de părinții mei. Am citit însă în ochii lui Ion, ai Alexandrei și ai lui Mihai răspunsul, bucuria acestui gând. Am sărbătorit ceea ce trebuia sărbătorit, sub privirile calde ale Anei, luminate strălucitor de părul ei frumos și alb. Îmi povesti râzând cum se luptaseră cei doi fii pentru aceeași iubită: fata plecase cu altul. Alexandra răsfoia tăcută cărțile rămase pe biroul lui Geo. Ochii îi erau limpezi și adânci, ca și cum ar fi primit

înțelegeri la fel de adânci. *Stelele sunt vii*, mi se părea că aud și am înțeles atunci că sunt unele nopți în care întunericul se aprinde. Copiii lui Geo se vindecaseră de toate scânteile fricii, fără de care nu ar fi putut fi pe deplin oameni. Deveniseră părți ale aceleiași memorii, fiii aceleiași limbi.

A plecat în lumină, îmi spuse Ana, în geografia lui cerească. Copiii... Privește: Mihai este preot; Alexandra este scriitoare și medic; Ion este matematician... Unul iartă și ajută, altul arată și vindecă, iar al treilea socotește, vezi? Geo este toți trei deodată pentru că el știa dinainte. Suntem noi.

Apoi Ana tăcu. Eu am plecat și am știut din clipa aceea că dacă voi reveni peste un timp, voi regăsi doar telescopul fără ochi din grădina cu copaci mari a casei lui Geo. Ceilalți, despre care un mare scriitor a spus că sunt infernul, vor fi plecat, continuând să judece tot ceea ce văd. Țiglele casei vor fi căzut sec, una după alta, an după an, ca și cum un orologiu stelar, socotind timpul cu altă măsură, ar fi ticăit neîncetat dintr-o geografie coborâtă până în oameni.

Geo, prietenul, soțul, tatăl, nu ne-a părăsit nici o clipă. Ne-a primit.

„Litere”, anul XIV, nr. 4 (157), aprilie 2013

RUINE PROVIZORII

„A scrie e ca și cum ai ucide toate omeneștile stări despre care scrii”, îi spune G., în timp ce el se gândește cum ceilalți au numit viitor doar prezentul de mâine și că a scrie înseamnă de fapt multă, foarte multă tăcere. Fără a-l face să existe, viitorul, deși exact asta fac, fără măcar să-l fi creat lucid în ei înșiși. „A uita în fiecare clipă un pic”, continuă G., „ce minunăție, e poate singura cale victorioasă către zădărnicia unei lumi și așa mult prea zgomotoase. A uita tristețea dusă pe umeri, pe haine, în buzunare și în piept, ca pe o sferă prea fragilă pentru a putea s-o spargi, prea ușoară pentru a nu fi purtată cu greu. Asta suntem, o rătăcire pe suprafața unei sfere ca de sticlă, privind înăuntru. Sfera unui ochi ce se umple de imagini, fără să vadă nimic. Bile rostogolindu-se, pe o masă prea verde pentru a mai fi și naturală, iar cel care ține tacul, ei bine, acela e stăpânul, adevăratul, nevăzutul ce lovește totdeauna o bilă sau alta, câștigătoare sau nu, depinde. Acest nimic părând a fi tot: a pluti liber pe oceanul suprafețelor, fără a coborî niciodată în adânc, sub val. Și, așteptând să te lovească, poate chiar să cazi în sacul din colț, după ce ai fost constrâns să lovești și tu alte sfere, bile și ele, ca și tine, poate doar de alte culori. Atât. Da, e posibil să ajungi sub val, acolo unde se

plămădesc furtunile, dar nu fi atât de naiv încât să crezi că poți face tu, singur cum ești, treaba celui cu tacul.”

Pășesc alături și el se gândește la o posibilă mașinărie inventată pentru a păstra mâinile mereu calde; pregătite, antrenate, instruite – poate dresate, își spune – împotriva atingerilor altor mâini, atât de reci pe cât s-ar dori de fierbinți. Ar putea fi un mic și obișnuit animal, pe care îl ai alături în fiecare zi, care, pentru căldura lui îți cere tăcut (poate chiar credincios) doar un blid cu mâncare. „N-a inventat-o nimeni”, îi spune lui G., care nu înțelege și nu-i dă vreun semn că l-ar asculta. Fredonează fluierând încet *Für Elise* și nu se aude nici un ecou, deși strada e pustie. Ba da, un lătrat îndepărtat într-o curte, ca un răspuns ce îl face să zâmbească, știind că G. nu-l vede din pricina serii. Le e frig și țin mâinile adânc vârâte în buzunare. *Fa freddo, Alfredo*. Fumul țigării lui, uitată într-un colț al gurii, se împletește cu aburii respirațiilor și are impresia unei stranii înfrățiri cu G. Merg alene pe trotuarul umed, pas cu pas, fără grabă. „Uneori e atât de bine să nu se întâmple nimic”, spune G. „Îi înțeleg: să nu mai tânjești spre nimic, să nu mai ai către ce tânji, ca ei. Au totul și sunt sortiți doar pedepsei uitării, fără să știe cât de zadarnică le e zbaterea gălăgioasă, fuga de jocul plictiselii, de parcă ar vrea o vacanță în nesfârșita lor leneveală. Ei au uitat chiar și că așteaptă, că așteptau demult. Sunt ruine la fel de provizorii ca trupurile, asta e o dramă, dar ei n-o știu. Discută, discută. Fac afaceri de miliarde și uneori un infarct, de la vestea vreunui

faliment. Unii din ei au eroismul (bine lăudat de toate ziarele) al unei decente sau zgomotoase sinucideri, fără să afle până la urmă decât că orice respirație produce același efect. Totul e doar o chestiune de răbdare. Restul? Sunt doar mulțimi aflate sub opinii publice, făcute publice, ca monezile de pe masa lor de poker. Și sunt multe, multe de tot.”

G. îi cere apoi o țigară și o aprinde. Lumina brichetei îi face ochii să pară strălucitori, deși n-au băut încă nimic, nici măcar o picătură, știind că merg la petrecerea prietenilor, unde vor avea de băut din belșug. Pe cheltuiala casei, ca de obicei, dar ei nu se sinchiesc din cauza asta. Profesorul trăiește surprinzător de modest din pensie, părând a fi mulțumit pentru vecie, iar el scrie cărți, ca și cum lucrul ăsta ar avea vreo importanță. „Prietenii, zici?”, spune G. „Cei mai de temut dușmani. A gândi, ehei, ăsta e acolo un privilegiu rar, ai grijă, prietene! Niciodată nu ți-l vor îngădui. Opinia publică, atât, asta e masca și nici nu știi cât de grotească devine lumea când toate măștile cad. Nu, nu-ți dorești să știi asta, deși scrii. Ce e dincolo de ei? Un gol, un vid prea plin, ca să spun așa, atât de plin încât dă pe dinafară. Care cuvânt îți mai supraviețuiește, scriitorule? O, luciditate, cum poți ucide! De ce? Ești numai un creier înfierbântat, vor spune și te vor secătui, flămânzi cum sunt, de toate fierbințelile tale. Sigur te vor întreba astă seară de ce n-ai lăsat-o pe eroină să moară ucisă înainte de a i se sinucide soțul, asta le-ar fi plăcut, crima, e din pasiune, mult ar mai fi de discutat, da, da. Și ele, doamnele – așa-zisele

lor soții – te vor asculta atent, sorbindu-te complet, odată cu lichidul din pahare, care le ametește și le face să se întrebe doar cât de bun ești tu la pat. Doar asta, scriitorule, doar asta. Cărțile, ha, ha, ce glumă!”

G. râde, scoțând ca un dragon aburi pe nări. „Pe urmă, văzându-te apărat de mine, te vor abandona și mai înfierbântate pentru saxofonistul de serviciu astă seară.” G. pare un învingător de a cărui protecție el are impresia că se bucură. „Afacerile lumii sunt un mare microb. Să-ți spun o poveste, scriitorule. Aici, în lumea unor hiene, cineva caută scriitorii cu talent. Îi descoperă prin concursuri, angajând nume sonore ale momentului, pentru juriu și altele. Fii sigur, au banii necesari și planul e foarte bine ticluit, ai să vezi. Câteodată îi găsesc, chiar îi și plătesc, dar numai la început. Pe urmă, sub pretextul unor sesiuni de *creative writing* (așa se vor numi) la munte, îi răpesc din lume și, după un oarecare timp, în locul lor, actori prezentabili lansează cu zgomot cărți care devin celebre. Undeva, departe, în locuri bine păzite, cei cu talent scriu sub tortura înfometării, neprimind hrană decât în schimbul unor producții din ce în ce mai bune, nu-i așa, ba chiar cu adevărat geniale.” G. tușește ușor și aburii suflării lui par să ofteze. „Ceilalți, în servicii bine tănuite, au doar grijă să descopere mereu alte și alte talente. Editura prosperă, poliția nu găsește (nu poate!) o legătură cu cazurile de dispariții reclamate doar câteodată – scriitorii sunt singuratici, o știi și tu – și ajunge să fie cea mai de temut, fără concurență. Cărțile au cu adevărat valoare și cititorii

le așteaptă cu sete. Totul iese la iveală din neglijența unui actor, care nici măcar nu citește cartea pe care oferă cu generozitate autografe. Nu știe să răspundă la întrebarea unui ziarist, precis adresată la subiect și personaje. Ziaristul intuiește fraudă și, ajutat de un puști grav bolnav de calculatoare, reușește să penetreze în computerele firmei. Când poliția descinde în tabăra ascunsă bine în pădurea altei țări, găsesc doar câțiva muribunzi pe cale de a înnebuni. Ceilalți fug, directori, secretare, paznici, toți sub un jurământ al tăcerii – care aici chiar e de aur. Ce zici de subiect, scriitorule? E tare, nu-i așa? O să-l povestesc astă seară la petrecere și fii sigur că vor fi cât se poate de atenți, ba chiar interesați. Povestea e fantezie, însă până și tu îți dai seama că unora s-ar putea să le nască idei.”

Nu spune nimic. Știe. O zi, apăsătoare fără a ști bine prin ce, o zi în care nu puteai decât să te simți din ce în ce mai mic. Și totuși doar o zi, o singură zi, pe care oricât de mult ar fi dorit să nu o așeze în memoria lui, nu reușea, se încăpățâna să rămână acolo, ascultând și tăcând, ca o apăsare niciodată ștearsă. Poate astea îi e pedeapsa de scriitor, cine știe. „Da, da”, îngână G. pentru sine. Cine știe la ce se mai gândește filosoful din el, care totdeauna a luat în mâini jocul acestor petreceri, reușind ca nimeni altul să fie și implicat și detașat în același timp. „Respirând aburii frigului la fel ca și câinii. Au sângele la fel de roșu și îi doare la fel. Bogați și săraci: în prăpastia asta dintre ei vă găsiți voi, scriitorii, artiștii. Vai de capul vostru

de rătăciți”, spune G. „Ai grijă, scriitorule, sarea succesului face setea și mai ucigătoare”. De asta se înțelege. A simțit încă de la început ochii ei negri privindu-l până în adâncul nepătruns al ființei lui, în locul unde își plămădește scrierile și pentru asta a dorit întotdeauna să-i fie recunoscător. A vedea ideile înainte de nașterea lor, poate asta îi e menirea în viața lui. Niciodată nu l-a însoțit la aceste petreceri și se bucură pentru asta. G. are cumva dreptate, odată scrise parcă sunt ucise, deși rămân scrise pentru ceilalți. Un orgoliu mic și atât, ca o ploaie cu soare. „Și e așa de ușor”, spune G., „trebuie doar să-ți privești gesturile cele mai mărunte, reflexe aproape, ca să le vezi. Să simți că te reprezintă cu întreaga conștiință a inimii tale. Până la urmă, suntem fiecare doar o măsură a dragostei de oameni și atât.” Pășește înainte, învăluindu-se în aburul respirat și în fumul țigării ca într-o adevărată mărturisire. Cărțile: cine știe dacă nu cumva nisipul nu e altceva decât pulbere de cărți, deșertăciune a deșertului de ruine provizorii, nu doar cristale de siliciu sau altceva, la fel de răsfoite de vântul niciodată liniștit. Această oarbă umanitate se trezește mereu, ori prea târziu, ori prea devreme și din desincronizările astea nu mai rămâne nimic de înțeles. E lumea celor bogați, care își închipuie că pot conduce o lume („Auzi, o lume!”, spune G.) și că merg drept spre o destinație. Își îngrijesc nimicul, păstrându-și orarul petrecerilor, care se preschimbă totdeauna în orgii, cu aceeași nesfârșită oboseală, aceeași uzură și

îndepărtare a vieții. Noapte cu furtuni stârnite după dorință, în ore în care sevele vieții dorm, lipsite de vlaga unui răspuns. Această infinită sete, pe care nu o pot stinge nici cu tone de alcool, nepotolită de nici o mângâiere, de nici o altă atingere decât a unor mâini reci, fără viață, fără sânge, oricât de posesive ar părea. O lumină care întunecă. Și în toată această petrecere a singurătăților ascunse, el și profesorul G., doi călători așteptați pentru a fi puși la zid de ochii lor flămânzi de noutăți. Da, ei le pot aduce lucrurile acestea, o știu bine amândoi, dar nu se simt din pricina asta mai bogați, ci dimpotrivă, mai mult secătuiți de viețile lor, despre care ei toți știu că sunt încă vii, poate adevărate și deosebite, deși ei sunt doar doi singuratici. Ceilalți, nu. Între toate aceste dialoguri frânte, fără țesătura aripilor îngerești ale cuvintelor, cineva trebuie să fie lucid, cu adevărat singur, având acest nemăsurat curaj, privindu-i pe toți acești gălăgioși, plini de capricii și bani, pe toți cei care fug, fug întruna, doar spre a se regăsi cu totul singuri, neajutorați de nimeni – fără să afle asta decât în ultima clipă, când nu mai e nimic de făcut în afară de respirația finală, la fel de veșnic însetată de aer, de viață –, așa cum el și G. sunt singuri din alegere și poate din înțelegeri nemărturisite. Da, abia atunci luciditatea ucide. El scrie și spune cât poate de clar lucrurile astea. G. știe, știu și ei, dar nu, asta e doar literatură, un joc de societate și uneori de interese și bineînțeles de bani. Nu, nu le e necesar să fie acolo și totuși merg alături spre un spectacol în care sunt

diferiți numai pentru că poartă în loc de măști propriul (și incredibilul) lor chip. „*Vesti la giubba*”, spune G., „am ajuns. Vei vedea – și vor vedea – contrastul dintre smoking și haina obișnuită. Vei vedea – și vor vedea – cum comedia lumii durează peste orice ruine, oricât de provizorii ar fi.” Fără umbra pălăriei, G. arată luminii de la intrare un surâs șugubăț, pe care el îl simte a fi unul cumplit de trist. „Nu scrie cărți grele, scriitorule, ci ușoare ca aburii alcoolului, că astea le plac. Altfel, riști să mori de foame, cu atât de puțini cititori care le pricep. Sst, acum, odată sosiți aici, lucrurile astea se tac.” Și dorința lui de a-i cere iertare pentru a nu-i fi fost alături, lângă ochii negri, obraz lângă obraz, atunci când ea l-ar fi vrut, fără a ști nestinsa sete de care e nevoie pentru a cunoaște un lucru simplu și de neexplicat cum e apa, deșertul necesar și buzele – poate și ale ei – arse, unduirile nisipului fierbinte care produce halucinații, încinsele tălpi, călcând la nesfârșit aceste aspre suprafețe mobile, în care te străduiești din greu să nu te scufunzi, care seamănă oricăror închipuiri, chiar și oamenilor, cerșindu-și doar stropul de apă lipsind pe vecie. Acolo, un singur soare e singura lumină și lipsa lui preschimbă nopțile în ger. Această culoare a tuturor culorilor, imposibil de zăgrăvit, de scris și descris. E doar în simțuri, în toate, stând întinse, ca niște corzi gata să plesnească, dezvăluindu-și astfel doar cerului cântul adevărat, niciodată auzit. Uneori, vântul. Apoi, nisipul se pliază, iar și iar, în ruine veșnic provizorii. Ca oamenii. Știe

că orice plajă e doar o fericită întâlnire a deșertului cu apa, a scris o singură dată despre asta, în povestea despre ei, primul lui roman, niciodată repetat, pentru care a primit un premiu. Poate l-a ucis scriindu-l, însă toate astea nu au atras atenția nimănui. Profesorul, da, el i-a spus. G. este acolo singurul lui prieten, care a mers la luptă în timpul războiului la fel de liniștit cum merge astă seară la petrecere. Știe că lui așa îi e scris, să scrie despre toate astea și să fie înțeles doar după puterea fiecăruia de a îndura acest joc, de a-l simți și poate de a-l trăi.

„Litere”, anul XVI, nr. 4 (181), aprilie, 2015

IERI

*Suddenly,
I'm not half the man I used to be
There's a shadow hanging over me
Oh, yesterday came suddenly.
The Beatles - Yesterday*

Au plecat cu toții abia când începuse să se lumineze de ziuă, după o distanță de numai o noapte sau de numai un întuneric, obstacol de neînvinș, imposibil de trecut înapoi. După toate cele văzute, Emil se simte mai obosit decât cei care petrecuseră acolo și nu izbuteste să se gândească decât la întâmplările vieții - micile sfârșituri și începuturi ce îi alcătuiesc dansul - care se înlănțuiseră pentru el cu o seară înainte, când pașii și gândurile îi fuseseră însoțite pe străzi de liniștea unui cântec fără sunete, neauzit de nimeni. Avea în minte la plecare doar misterul nerostit al ochilor pisicii lui - felul ei de a-i spune la revedere - și nu se gândea decât la dificila sarcină de a-l cuprinde în cuvinte în seara aceea, ca de altfel și în multe altele. Călăuzit de vechiul cântec, neinvitația la petrecere nu l-a surprins decât prin zarva îndepărtată din colțul de oraș către care fusese atras de zvonul muzicii de dinainte de război, auzindu-l cu întreruperi printre strigătele de bucurie ale unor bărbați

și ale unor femei, de parcă echipa lor favorită ar fi înscris un gol într-un nocturn meci de fotbal. Bine, dar muzica? se întrebă Emil pe când se apropia, știind că nu poate intra, că el trebuie să participe doar din umbra colțului de grădină unde nu ajungea lumina nici unui felinar. Tangoul argentinian părea să nu aibă sfârșit, ca și ieri, deși trecuse mult timp; își simți inima bătându-i lin, calm, nu ca în serile când ochii îi deveneau parcă mai strălucitori ascultând măsurile aceluiași vechi tango pe care nu-l dansase niciodată. Respira aerul îmbătat de parfumuri amestecate, de trupuri înlănțuite și diferite feluri de vinuri și fum de țigară. Iarba din fața semeței reședințe fusese tunsă și puseseră o podea de scânduri curate care răsuna asemenea unei scene sub pașii celor ce dansau. Ritm și flăcări, rochii albe, roșii și smochinguri negre, păr lucios și pieptănat cu cărare perfectă, toată atmosfera asta de bal din anii '30 îl fascina. Trecea de pe o parte a vieții lui - cea singură - pe cealaltă parte, ca și cum ar fi traversat deodată un pod peste vreme și ocean, înțelegând aproape uimit că acest lucru e cu puțință: și mai ales să se simtă în două locuri deodată, ca și cum ar fi jucat într-o piesă de teatru păstrând încă amintirea de ieri a actorului viu. Și totuși, Emil doar asista la petrecerea ce devenea din ce în ce mai zgomotoasă și mai veselă - în același timp la fel de mult a altora - pe măsură ce paharele se goleau și muzica rămânea în albia râului ei de ritmuri. El s-ar fi vrut mai degrabă într-o cârciumă sărăcăcioasă de periferie, dar se afla deja aici, cu ei, dansatorii, însă nu lângă ei. Și poate

că era mult mai bine așa. Noaptea era atât de senină încât nu reușiseră să ascundă stelele de deasupra felinarelor din față. Casa era mare, cu o scară în două spirale laterale care conduceau către aceeași ușă înaltă. Pe trepte se afla un covor albastru închis, de culoarea mării în nopțile cu lună. Bărbați și femei discutau aprins în grupuri, se desprindeau uneori mână în mână spre ringul de scânduri curate, muzica nu părea să dea semne de oboseală și Emil și-ar fi dorit să iasă în lumină și să danseze alături de ei, să fie vizibil și viu ca ieri, oricât de mult ar fi știut că nu e invitat și că nu aparține grupului lor, care sărbătoreau cine știe ce, doar ei, nu și el, străinul, ca un agent trimis (încă nu știa dacă nu dintr-o eroare) în misiune de spionaj. Copleșit de valul altui timp, cuprins de nostalgiile cărților amintindu-i Buenos Aires-ul, apoi de toate cele de care trebuise să se despartă din pricina timidității lui în fața valurilor zgomotoase ale vieții - care îl purtase mai degrabă pe trotuarul trist decât pe cel vesel - Emil privea sărbătoarea cu ochi strălucind de lumină, de același mister cuprins în ochii pisicii dar niciodată în cuvinte, prezent și totuși lipsind. Putea învinovăți lămpile așezate din loc în loc și mai târziu se temu că va fi surprins și alungat, mai cu seamă atunci când îmbrățișările se ascuseră din ce în ce mai des printre tufe de trandafiri și printre șoapte despre care nu înțelegea decât că sunt acoperite de rumoarea glasurilor, de muzică și de unda unor iubiri provizorii cât o noapte. Puse totul pe seama tinerilor care se aprinseseră din cauza muzicii, a dansului și a ritmurilor roșii și

înflăcărate. El, martor tăcut, lăsă totul să curgă, cuprins de uimirea momentului apropiat al zorilor, când lumina dimineții avea să dezvăluie cântul altor păsări - nu știa cât de mult dormiseră după atâta zarvă -, când aripa zilei avea să închidă cu totul ziua de ieri și pleoapele prea ostenite după visul sărbătorii. Știa că vor fi atât de adormiți, de amețiți de petrecere încât nimeni nu-l va împiedica să urce scara spre intrare, pe covorul albastru, cu pași tăcuți ca ai pisicii lui, să pătrundă în culisele unui teatru viu și festiv și să fie uimit de plânsul tăcut, de legăturile desprinse ale atâtor obiecte risipite peste tot, de îmbrățișări desfăcute, frânte aproape de zori, la sfârșit. Adierea dimineții va înviora perdelele albe ale ferestrelor deschise spre noua zi, pe zidurile bogate va privi resturi fugare de umbre care își vor căuta adăpost printre picturi imobile; paharele goale împrăștiate - unele în cioburi - vor străluci în primele raze ale soarelui. Muzeul sărbătorii lor e acum trist și pustiu, au secat oceanul viu al unei singure nopți. Covoarele - mototolite, ici-colo o mănușă albă sau o floare ofilită căzută de la reverul unei haine. Farfurii cu gustări pe jumătate atinse, instrumente muzicale fără solist și undeva departe, în locul unde Emil ascultase (ori poate visase fără să știe) toată noaptea, glasul cristalin al unui graur. Rotindu-se și coborând pe ringul de dans, al cărui centru păstra urmele pașilor înflăcărați de ritm și pasiune, un stol de porumbei, ciugulind firimiturile pierdute ale unei nopți care li s-ar fi părut altora la fel de pierdute. Chemat de un cântec, venind purtat de nici o răzbunare, poate numai

de iertări, Emil cunoaște locul acesta al odihnei tuturor vânturilor dar nu și al zilei de ieri. Duce alături de el o umbră bogată de tristeți, unele ale lui, altele nu. Îi sunt singurul sprijin, singurele lumini în noaptea petrecerii celorlalți. Au plecat, uitându-și sărbătoarea și furia voioasă cu care veniseră să muște din viață, din viața altora, poate și a lui, fără să rămână cu nimic altceva decât cu osteneala și cu amintirea, dar Emil e sigur că undeva trebuie să trăiască cineva căruia sărbătoarea nu-i fusese permisă, singura lui menire fiind poate aceea de a păstra în echilibru o balanță cu bucuria pe un taler și cu tristețea pe celălalt, deși încă nu crede că el este acela. Sărbătoarea lui s-a sfârșit încă de ieri, înainte de a începe totul și nimeni nu vede - poate din pricina oboselii de după petrecere - că nici el nu este deloc odihnit, dimpotrivă, că oboseala lui este aceea a unei vieți trăite și pentru ei toți, sub strania impresie a multiplicării timpului sau poate a simplei lui imaginații, care vizitase Buenos Aires-ul odată cu dansatorii de tango fără ca nici unul din cei care nu-l invitaseră la petrecere să-l fi împiedicat. Și poate că era mult mai bine așa, să nu contamineze veselia bine programată a petrecerii cu tristețea lui de ieri, acceptată ca un virus ce putea fi contagios. Durerile vin oricum aici, asta e sigur. Cândva, demult, cineva a compus un cântec și secretul lui e doar acela de a-și fi purtat - ca pe o cruce - melancoliile nopții până în lumina zilei. De asta poate nu-l invitaseră, nu voiau decât dans, veselie și o distracție, o erupție albă a acestui vulcan de emoții strălucind în întunericul nopții,

captivi de prea mult timp între ridicările și căderile unei vieți ce le devenise rutină. Și pentru a se reîntoarce mereu acolo, la țărmul de ieri. Pleoapele îi sunt adânci de insomnii, acoperind vise la fel de adânci, dar nimeni - nici măcar pisica tăcută a misterului - n-ar fi fost în stare să spună dacă nu cumva tocmai el îi ajutase pe toți să trăiască din plin toată nebunia frumoasă a nopții trecute, ajungând tăcut și singur până în zori, călător prin sărbătoarea nenumăratelor zile de ieri și simțind deodată alături un cântec însoțindu-l credincios ca o umbră.

„Litere”, anul XVI, nr. 10 (187), octombrie 2015

FÂNTÂNA

Am fost de când mă știu, ca și tata, miner. De la o vârstă fragedă, însoțindu-mi părintele, am scormonit măruntaiele pământului, la început după cărbune, apoi, după ce am plecat de acasă, după aur, cupru sau diamante, pe diverse meleaguri pe unde m-au purtat pașii de-a lungul vieții, în căutarea unui trai mai bun. Am încă o sănătate bună, deși, după atâția ani în adâncul pământului, lumina zilei e câteodată greu de suportat pentru ochii mei, obișnuiți cu semiîntunericul galeriilor și cu praful de minereu. Pulberi de toate felurile mi-au pătruns în plămâni, în piele și în oase, de parcă și eu ar fi trebuit să-mi primesc planeta în trup, așa cum mă primea ea pe mine. De la o vreme însă, oricât aș crede eu că m-am obișnuit cu munca asta grea, am senzația că n-o mai pot duce mai departe, ca și cum pântecul mamei-pământ, a tuturor, de altfel, m-ar simți ca pe o înghițitură greu de mistuit. Cred și eu, noi, oamenii minelor și nu numai, îi scotocim măruntaiele fără milă. Știu că acolo, jos, în pământ, nu se află infernul; dimpotrivă, e mult mai mult loc pentru el la suprafață, în plină zi chiar. Pe cei de acolo, din galerii, pământul îi primește cu o blândețe caldă, pe care noi, nu toți, o simțim. Tot așa, săpând în carnea lui, am început de ceva vreme să-i aud respirația

domoală. Apoi, din ce în ce mai des și din ce în ce mai aproape, o tuse pe care o auzeam parcă în mine însumi, deși știam că e a mamei pământ. Ortacii mei nu-i dădeau importanță. Râdeau și-mi ziceau că aud voci. Vocile inspirației, ziceau ei și eu nu-i luam în seamă, dar, după cei peste douăzeci de ani în adânc, chestia asta cu vocea m-a făcut să iau hotărârea de a mă opri, de a lăsa mineritul pentru alții, mai tineri. Însă nu înainte de a fi coborât pentru ultima oară în cotloanele minei, în căutarea plămânilor planetei, pe care-i auzeam cât puteam de clar tușind cu adevărat.

Așa, într-o seară, la ieșirea din schimb, am rămas singur în galerie, ascultând atent. Intrarea în mină se închidea noaptea, ventilația se oprea până în zori și pentru câteva ore se făcea liniște deplină. Era o seară cu lună plină, când vocile camarazilor se îndepărtau, dar celelalte, care erau sursa glumelor lor, se uniseră parcă într-un cor. Nu mai era nimeni acolo, deși n-am exclus posibilitatea unei farse pusă la cale de ei. Ascultând, urmam instinctiv glasurile răgușite, ecourile pe care le revărsau galeriile pustii și care mă înfiorau. Eram deopotrivă trist și curios. Flacăra felinarului pâlpâi și am rămas deodată în întuneric. Nu fusesem suficient de prevăzător să iau cu mine altă sursă de lumină, dar, din pricina beznei, azuzul îmi deveni mai ascuțit. Respirațiile mi se uneau cu cele ale pământului. Nădușisem și îmi era sete. Am luat o gură de rachiu din plosca pe care o aveam întotdeauna cu mine acolo, jos. Nu eram singur, simțeam asta cu certitudine, dar prezența ce mă însoțea nu se lăsă

văzută, nici nu aş fi avut cum, fiindcă era întuneric. Pipăiam pereții unor galerii neexplorate sau lăsate în paragină. Scânduri putrede și umede păstrau tunelele încă nesurpate, dar aerul se putea respira. Șobolanii sau poate alte lighioane îmi dădeau târcoale în adâncurile rămase în părăsire, deși nu mă temeam de ele. Curenții de aer îmi răcoreau fruntea și eu i-am urmat, călăuzit de o chemare venită din adânc. Apoi, după pași nenumărați prin galerii care se lărgeau – îmi dădeam seama de asta din ecouri și curenții de aer – am simțit că încep să urc și că nu mai era decât un singur tunel de străbătut până la nu știam care capăt. Hotărât, zărind o geană palidă de lumină, am pășit înainte, fără a uita gândul că timp de atâția ani nu fusesem decât o înghițitură amară pentru măruntaiele bietului pământ.

Urmam lumina palidă a tunelului, care părea să coboare odată cu mine din cerul către care urcasem greu din subsoluri uitate. Lumina creștea cu fiecare pas pe care-l făceam și izvora dintr-o pardoseală strălucind la fel cu cea mai netedă oglindă posibilă, cum e poate numai cea cosmică, singura oglindă a consecințelor din univers. Lăsasem în urmă noroiul din mină, umezeala și răcoarea care mă pătrunseseră. Am ajuns într-o sală mare, rotundă, lipsită de plafon, cu o fântână și statuia unei zeițe necunoscute în mijloc. Ziduri de piatră, înalte, închideau castelul acesta fără alte intrări din afară. Îl simțeam a fi ascuns între copacii bătrâni ai unei îndepărtate păduri, greu de descoperit. Sunetul apei curgând lin, lucitoare de stele, era singura muzică pe care

o auzeam și zâmbetul parcă etern al statuii dăltuite în piatră albă, șlefuită, îmi părea de-a dreptul amețitor. Am pus surpriza asta pe seama emoției și oboselii.

În urma mea se închise, fără să bag de seamă, fără zgomot, ușa pe care intrasem, chemându-mă după îndelungate căutări; ușa care, odată închisă fără știrea mea, mă rupsese de un întreg trecut pe care-l purtasem ca pe o povară mulți ani. De jur-împrejurul sălii de sub cer zării alte douăsprezece uși care, deși închise în orfevrăriile lor de argint bogat, strălucitor, mă chemau prin semne care-mi păreau încărcate de o magie străveche. Știam însă că abia aici evadasem din trecut. Nu-l mai aveam; păstram numai cicatricile unor răni nevindecate, din vremea când zeii tăceau cu desăvârșire și când rugăciunile încă se rosteau în cuvinte. Ajuns acum până aici, nu aveam decât un cer de stele deasupra și altul - același - așternut la picioarele mele, oglindindu-se în lumina care curgea ca un izvor blând. Pluteam lin, fără să simt oboseală și greutate, către zeița fântânii, plămădită în sala rotundă de mâinile binecuvântate ale cine știe cărui geniu necunoscut. În sala aceasta largă, imensă, nu mai simțeam apăsarea unui trup, după nesfârșitele treceri prin greutatea picioarelor, ale mâinilor și câteodată, destul de des, parcă prea des, ale frunții. Ochii mei nu se acoperiseră încă de ceața uitării celei veșnice; îmi aminteam de oamenii-meduze din mlaștinile de pe drum, de oamenii-șobolani din subsoluri, de oamenii-tigri, de oamenii-lupi, întâlneau prin birourile și instituțiile planetei mele, și a lor, de

altfel, îmbrăcați ca și mine, vorbind ca și mine, fără să izbutească să-mi spună nimic. Foarte rar, de oamenii-oameni, ca și cum ar fi fost o specie pe cale de dispariție. Și, oricât de bine știam eu că și acolo fusese cândva primăvară, ei încă nu vedeau. Forme noi în tiparele vechi ale vieții, ei nu puteau ști cum soarele descătușase atunci pământul și mugurii din ghearele înghețului, care părea nesfârșit și atotputernic. Da, fusese și pentru mine primăvară, în anii de demult, acum din ce în ce mai mici, mai mărunți, pe măsură ce se adunau în urma mea, ca vagoanele unui tren lung. Anii nu mai aveau durata unei singure zile pentru un nou-născut, de exemplu, și aveam senzația sigură că trenul meu ajunsese la destinație, că aici trebuia să se oprească pentru vecie, odihnindu-se, iar ei trebuiau să treacă peste largi baraje de timp, dincolo de care eu izbutisem totuși să trec, mai departe, mereu mai departe. Mă vedeau, mai mereu, însă nu și aici. Mă căutaseră și mă vânaseră cu toții la fel, dar eu scăpasem întotdeauna, până acum, până în locul acesta unde nu mai existau cuvinte și muzica nu mai era aceeași. Îmi lășaseră din belșug amintirile lor, ca pe singurul lor reflex, ori de câte ori mă întâlнисeră: gheare, dinți ascuțiți, mușcături și lovituri și furii fără sfârșit, mereu aceleași, reînnoite în fiecare primăvară. Cuvinte care se însemnaseră pe pielea trupului meu, îndemnându-mă totdeauna să plec. Semnele rămăseseră numai acolo, nu și în spirit, pe care ei îl voiseră ca pe cea mai rară și dulce hrană, ca pe cel mai jinduit vânat, căutându-l dedesubtul hainelor mele de carne, la fel cu a lor; reușiseră să-mi

sfâșie numai pielea, nefiindu-le îngăduit să ajungă la ceea ce ei nu puteau recunoaște, ci doar adușmea. Era cât se poate de simplu: nu-mi puteau lua ceea ce eu le dăruisem, de parcă semințele lucrării mele pentru ei căzuseră pe un ogor sterp, fără a rodi. Deși erau lacomi și iuți în mișcări, ei nu mă puteau prinde. Fusesem totdeauna în mișcare, cel mai adesea una rotundă, ca sala în care ajunsesem. Înțelegeam asta abia acum. Anii mei, vârsta mea, lungile veacuri pe care le trăisem în adânc, nu clintiseră stelele oglindite aici decât cu mici fărâme, cu imperceptibile firimituri de spațiu și timp. Era liniștitoare această înșelătoare certitudine a cerului, mai ales în nopțile lungi, cu lună plină, când zeii tăceau. Încă mi se păreau nemișcate, din perspectiva clipelor mele scurte, atât de apăsătoare prin numărul de vagoane ale trenului meu, căruia nu-i mai puteam zări locomotiva, nici gara sau semnalul pornirilor. Știuseseam dintotdeauna că nu este așa. Ei erau oamenii-tigri, oamenii-meduze, oamenii-șobolani și alte specii de oameni, dar eu nu iubiseseam niciodată clasificările, cu atât mai mult cele umane. Oricât de multe veacuri le-aș fi vorbit eu în felurite semne, obosisem căutând, la rândul meu, o cât de mărunță formă de înțelegere în aceste făpturi zidite în trupuri fabuloase, complexe până la perfecțiune, fără ca ei să fie conștienți de asta, dar bine cunoscute mie din călătoriile pe meleagurile anilor și ale planetei, din vise pe care ele, ființele acestea stranii, pe care poate chiar eu le plămădisem în somn, mi le întinseseră drept capcane. Știu bine că nu poți visa decât ceea ce cunoști deja. Vise

pe care oamenii, pe jumătate ceață și pe jumătate cruzime liberă, instinctivă, mi le trimiseseră ca pe niște săgeți otrăvite, ori ca pe cântece ademenitoare, hipnotice. Ca pe cântecele sirenelor, deși ei nu sălășluiau în ape. Da, le ascultasem chemarea, cântul trist, împărtășisem odată cu ei setea și foamea nemărturisite, le urmasem fără teamă de riscuri. După mine, pentru mine au venit ei, până am hotărât să tac, mulțumind tuturor graiurilor și cuvintelor pământului, pentru că-mi fuseseră dragi și mă ascultaseră cumiți și supuse și să merg mereu înainte, dincolo de orizontul barajelor de timp, sursa tuturor dramelor omenești.

Am ajuns, în sfârșit, deși nu există sfârșit. Mă odihnesc pe marginea de sub stele a statuii zeiței necunoscute, privind pe rând, curios încă, cele douăsprezece uși, așezate circular alături, care mă așteaptă după o călătorie istovitoare și dureroasă. Mă întreb care din ele e ușa camerei păcii, care e ușa care deschide camera mărturisirii, a tainelor, a liniștii sau a expresiei. Și încă atâtea altele. Semnele magiei celei vechi se vor a fi deslușite și abia acum și aici mă simt în stare să le cunosc. Ascult liniștit poezia pură a izvorului nesecatei fântâni și mă gândesc că am destul timp să aleg, pentru că aici timpul adoarme odată cu mine.

„Litere”, anul XIX, nr. 10 (223), octombrie 2018

ROȘU (BALCON CU FLORI ȘI PISICĂ)

Nu înțelege bine care poate fi cauza iritării ochiului său stâng, pe care și-l vede brăzdat de vase de sânge în oglindă. Poate e de vină clorul din apa de duș sau cine știe ce ingredient al șamponului. Ochiul drept pare să fi rămas normal, la fel de alb ca zidul din spate, pe care oglinda i-l reflectă în jurul feței și atunci se gândește că doar lumina becului îl face alb, deși i se pare ciudat să rămână alb și când lumina e stinsă. Privindu-și atent albul ochiului, totul pare să se revolte, inclusiv ulcerul de primăvară și nu-i este alături nimeni altcineva decât imaginea lui cu ochiul stâng înroșit, cu obrazul cenușiu după bărbierit. Știe de ceva vreme că sunt unelte de tortură mai chinuitoare decât o oglindă, camerele de filmat, acești vampiri care te apucă, care îți prind în gheare câteva minute de viață, te arată în mișcările tuturor detaliilor și frâng timpul în bucăți dureroase. Nu poți evada din ele, asta e tortura cea mai grea, ești într-un balon de timp ce plutește aiurea în vânt, fixat în tot felul de memorii virtuale ori fizice. Nu, nu poți apăsa *delete*, camerele astea sunt de-a dreptul diabolice. Loțiunea after-shave și mirosul ei care îi stârnește greață. Nu, nu are în preajmă pisica de pe balconul cu flori al prietenilor, acolo unde trebuia să meargă cu grijă pentru

a nu-și păta pantofii și pantalonii de noroi, deși drumul era de piatră și de cele mai multe ori vizitele acolo duminica l-ar fi plictisit îngrozitor dacă nu ar fi fost pisicile. Trecuse ceva timp de atunci, acum albul și roșul ochiului îl împiedică să uite zăpada pe care o așteptaseră atât înaintea Crăciunului, când număra cu cei doi băieți ai familiei prietene fulgii de nea de pe balconul care vara era unul cu flori și pisică, dar pe care îl acoperiseră cu o prelată de plastic ca să nu ningă înăuntru și nu-și mai aduce aminte numărul exact al fulgilor de zăpadă, dar știe cât de cenușii sunt acum ploile; și folia aceea de plastic care se zbătea înaintea ochilor lor, părând vie în vântul rece al iernii. Atunci au hotărât că vor face o stea mare și vor merge cu colindul și în cele câteva zile de la începutul vacanței fuseseră ocupați cu treaba asta. Cum să nu se bucure de staniolul strălucitor pe care îl găsiseră ca să învelească steaua de carton gros, pe care îl decupaseră destul de greu cu mâinile lor prea mici pentru o foarfecă așa de mare (era a mamei), de icoana cu chipul Mântuitorului care le-a dat mult de furcă să o lipească exact, dar exact în centrul stelei, aproape că se luaseră la harță pentru asta, dar până la urmă negociaseră și se împăcaseră, scopul era prea important și nu-și puteau permite să mai piardă vremea. În cele din urmă, chiar înaintea serii de ajun, beteala roșie de pânză apretată, pe care cel mai mic dintre ei o furase din cutia de lucru a mamei odată cu foarfeca, împodobi splendida lor realizare, desăvârșind-o. Și zilele din vremea aceea i se par acum lungi cum pot fi numai zilele de iarnă, altfel

decât cele scurte ale verii. Au învățat colindul și în seara de ajun au plecat. Nu erau mulți trecători pe stradă și ei parcă s-ar fi temut puțin, aventura asta se petrecea pentru prima dată și când a apărut pisica albă unul din ei a tresărit, năluca ei de-abia se făcea zărită și el a spus atunci că vor avea noroc pentru că nu era neagră și chiar avuseseră. Târziu, la număratoarea mărunțișului și a bunătaților primite, îi uimise belșugul stelei lor. Sigur că se certară din nou, cu mai multă furie, dar împărțiră totul cu bine, fiecăruia după voce și contribuție la zidirea și confecționarea stelei. Părea să le zâmbească Isus în seara de ajun, deși cel mijlociu spuse că e doar o iluzie din cauza luminii de la reclame; auzi, cum să le zâmbească o poză de carton chiar și colorată? Are sânge pe deget de la zgârietura lamei de bărbierit și își dorește doar să se odihnească de acest puseu așteptat sau nu, ca întotdeauna, de ulcer de primăvară. Roșu e semnul său, semnul semaforului; roșu, oprire și gata. În primăvara care a urmat... De ce oare atunci, pe vremea balconului cu flori și pisică, toate culorile erau atât de vii nu poate spune, îl sâcăie stomacul ăsta și acum toate culorile sunt două, roșu-roșu și cenușiu-cenușiu. Nu, mintea nu le mai poate asorta în niciun fel, sunt doar îngrozitor de două și atât. Mai întâi ninsese în ajun, asta își aduce aminte. Dar după Crăciun a nins și mai mult, vacanța lor era frumoasă și aveau bani pentru o mulțime de lucruri – dulciuri și alte mici bucurii. Nu, nu izbutește să-și amintească ce făcuseră cu steaua, dar simte fiecare secundă a acelor ani în același fel în care camera de

filmat îi invadase minutele sub un obiectiv cuceritor, indiscret și necruțător, dilatându-le fără menajamente și farduri de scenă. E neapărat nevoie de o pastilă, merge la chiuvetă, paharul se umple și pastila e amară cum nu i s-a mai părut niciodată, o înghite cu ochii strânși și simte vasele de sânge ale ochiului pulsând și chiar în clipa asta își amintește chiotul de bucurie când terminaseră de numărat banii și cel mai mic dintre ei aruncase steaua departe, în zăpadă, pe urmele deja acoperite ale pisicii albe, de parcă n-ar fi trecut niciodată pe acolo pășind nervoasă și înfrigurată pe lăbuțe fără ghete. Și de ce doare așa nu știe, dar memoria nu iartă; și apoi, în urma ninsorilor abundente au uitat totul în joacă și banii se terminaseră încă înainte de anul nou, așa că au mai rărit întâlnirile. Își amintește bine casa cu pisici, mereu altele, care i se așezau torcând pe stomac ca și cum ar fi știut că o să-l doară încă înainte de diagnosticul medicului. Da, copilul acela nu putea arunca steaua prea departe; când s-au topit zăpezile, a descoperit-o ieșind la iveală stând pe balcon, încă nu pusese florile la soare și din cauză că era frig nici pisicile încă nu stăteau leneșe acolo, așa cum o făceau cu deosebită poftă vara. De atunci numise balconul acela *balcon cu flori și pisică*, dar între timp acolo se mutaseră alți locatari, după ce prietenii lui emigraseră - foarte hotărâți, fără ca el să fi aflat vreodată de ce - într-o țară îndepărtată și luaseră cu ei toate pisicile lor colorate și blânde. Îi pierduse. Și era atât de mult roșu demult, roșu ca sângele, ca zorile, ca trandafirii și ca iubirea, roșu, roșu, roșu... Și ochiul îl ustură, va trebui să

Își pună câteva picături de colir sau altceva și i se face silă că totul e atât de cenușiu, de gri, că acest timp e unul al stingerilor, al nopții în vreme de ziuă, în care privirile răscolesc printr-o cenușă jilavă, umedă și bătută de rafalele ploii și vântului, nu ca atunci; atunci vântul bătuse cu putere și fusese atât de uscat încât biciuise chiar și inimile lor de copii. Văzuse totul cu alți ochi după vântul acela părănd cu desăvârșire sălbatic, perfect de sălbatic și prăfos. Un deșert. Văzuse chipul iconiței scorojit sub straturile topite ale zăpezilor, beteala roșie fluturând zdrențuită în vânt, refuzând să se rupă; toți refuzau să calce pe steaua stricată, deși se afla chiar în calea pașilor lor, nici măturătorii nu-i atingeau staniolul de-acum oxidat și bățul care părea să-i fie singur sprijin sau rază. Nu, nu mai era la fel. Are probleme de când au plecat prietenii cu pisici. Mai zărise apoi o vreme resturile stelei fără să vorbească cu ceilalți despre asta. Știa că și ei simt la fel și că tac la fel. Își aminteau doar cum se topeau dulciurile în gurile lor lacome, dar nu înțelegeau - n-ar putea înțelege nici acum, oricâte pastile de stomac ar înghiți -, de ce beteala roșie nu se topea în apele ploilor care au urmat, în anii trecuți și în bătaia vântului. Doar trei-patru luni, numai atât, câteva clipe ce lăsaseră riduri adânci pe poza din centrul stelei, încoronată încă de beteala roșie ca un fir de sânge scurs și nedestrămat, aproape cu neputință de destrămat. Poate avea ceva magic și el se temuse întotdeauna de magie. Alungase, uitase doar pentru a-și aduce aminte, ca și imaginile astea filmate cu unealta de tortură. Urmase

Paștele și nici măcar ouăle vopsite în roșu nu le mai aduseră aminte de Crăciun și de stea. Și ea așteaptă calm, răbdătoare, acolo, sub balconul redevenit balconul cu flori și (cu o altă) pisică, un semn, știind că se va înălța în apele călătoare ale unei uitări interzise. Apoi, consecutiv durerilor, o nevoie imensă de a fuma, știind cât rău poate face asta, dar a scrie e o foame care te mână spre tot felul de excese și are un fel de serviciu de făcut, fără alt șef decât memoria asta usturătoare, necruțătoare ca o durere de stomac. Plouă peste lume, peste fumul țigării lui și undeva e un bec de alarmă roșie, ca și cum n-ar ști că e totdeauna acolo, de pază și avertizând. Avertizând ce? Nu, nimic nu se uită, a învățat asta de ceva timp, de la un obiectiv rotund ca un ochi scrutător în detalii încuiate adânc, într-un blestem rotund și vicios, fără nicio scăpare. Roșul interdicțiilor - *nu fuma, nu bea alcool, evită grăsimile, excesele, să nu, să nu, să nu, să nimic!* - și al balanțelor contabile. Câinii străzii adulmecau cartonul stricat, ridicau piciorul și după ce făceau ce știau ei mai bine plecau nepăsători spre alte mirosuri. Florile și iarba crescuseră și îngropaseră steaua în pământ. Nici măcar cei de la spații verzi - *ah, durerea asta!* - nici ei, era sigur că nu se atinseseră de ea. Poate o îngropaseră în taină fără ca el să știe, cu un fel de respect păgân, sau poate cu vreun gest ca oricare altul. Reciclare, regenerare, dacă... *Nu contează cuvintele, i-a spus editorul, ci doar înlănțuirea lor, asta e codul vostru secret; magia lor alăturare, ca un balcon cu flori ce s-ar putea alătura splendid cu o pisică, nu-i așa?*

Asortează-le cu un pahar-două de vin roșu la o masă bună și succesul e garantat. Editorul, vorbind mai degrabă pentru contabilul pe care îl crede cam nătâng în ale scrisului din pricina strictei lui meserii, nu pare să fi avut vreodată dureri de stomac sau nevoie de o vindecătoare pisică. Ori, poate dimpotrivă, numai de atât. Amintirile astea sunt grele ca plumbul norilor, cât cerul cu care a plâns fără să știe de ce de fiecare dată când ploua, ca în blues-ul acela vechi, *the sky is crying*, grele cât o picătură de ploaie imensă, uriașă, care te înghite la fel cum i-a înghițit blestemata aia de cameră de filmat minutele, viața și cuvintele în ea însăși, în memoria ei, fără nicio puțință de scăpare, de evadare. Nu, nu va mai putea scrie, să-i ia dracu și pe editor și pe contabil, nu ajută la nimic, nu vindecă ulcerul ăsta ascuns în cenușiiul ploii și al feței proaspăt bărbierite, cu un semn mic pe obraz, roșu ca o operație chirurgicală neterminată; nu mai are niciun rost, o inimă a oprit mișcarea unei lumi și pulsația roșie și la fel de sonoră a unui aparat oarecare; plutește spre cer în balonul închis al unui ochi atins de o ușoară iritare a vaselor de sânge și de atâtea violente și dureroase imagini, dorite și mai mult nedorite, care pot fi puse pe seama clorului din apa de duș sau pe compoziția șamponului. Un vulcan erupe invers, o stea explodează înăuntrul ei, un roșu de foc înghetând într-un rubin și atât.

„Litere”, anul XXI, nr. 7 (244), iulie 2020

PĂSĂRI ALBE

*Je hais le mouvement qui déplace les lignes
Et jamais je ne pleure et jamais je ne ris.
Charles Baudelaire, Les Fleurs du mal*

*Și în toate acestea e firul de viață
Întins între cer și pământ.
E firul cu neputință de frânt.*

La jumătatea drumului către miracol - pelerinaj de bună voie, început odată cu o îndepărtată respirație - mi s-a ivit în cale un râu, un râu învolburat de ploile parcă nesfârșite ale ultimelor zile. Pășind pe drumul ud, în orele lungi, cenușii ca norii umbrind pământul, toate picăturile ploii îmi păruseră cuvinte ce se năpusteau peste sufletul meu, asemenea unor învățăminte pe care le căutasem fără să știu, pe care le chemasem în tăcere cu fiecare pas și cu fiecare oră scursă - și scăzută - din singura mea viață pe acel drum. Nu le înțelegeam însă decât căderea, murmurul și șoaptele picurând vertical pe veșmintele mele ude, muiate demult sub apele ploii. Voci mici, alcătuind un cor, un cânt îndepărtat, trimis mie, singur ascultător, din altarul înalt al cerului. Poate că numai eu trebuia să le traduc, ca și cum aș fi avut de ispășit cine știe ce neștiută vinovăție.

Simțeam apropierea unei răscruci, în ciuda faptului că nu eram în stare să deslușesc nici nord-sudul și nici est-vestul din cauza lipsei de semne; câmpia plată, netezită de vânt, fără recolte, purtând doar urma vagă, palidă a unei rectilinii poteci, pe care o creșteau mai departe urmele pașilor mei, nu lăsa privirii decât un singur și circular orizont. Undeva, liziera palidă a unei fantomatice păduri. Mai aproape, țăruii rari ai unui gard năruit. Departe, un plop singuratic. Ici-colo, bolovani bătrâni, mai mari și mai mici. Noroi peste brazde uitate, bocancii mei uzi, amintindu-i pe ai lui van Gogh. Cenușiu absurd, uniform, fără vibrația vie a nici unei culori. Nici o ființă, nicăieri în pustiul în care ploua. Nici un ajutor. („*Să nu spui niciodată Ajută-mă, Doamne, ci spune simplu, mulțumesc, Doamne, că mă ajuți!*”, mă învățase ciobanul bătrân, la stâna căruia dormisem cu câteva nopți în urmă, lângă focul pâlpâind și sub o lună plină de mistere, ascultând suspinele oilor care visau liniștite.) Simțeam că sunt aici singura formă de viață, un om împovărat de amintiri, un călător ud care, dacă ar fi plâns, n-ar fi știut să deosebească lacrimile lui de stropii de ploaie. Poate, dacă aș fi ridicat brațele, aș fi simțit că pot sprijini cerul să nu se prăvălească de sus peste câmp. Nu făceam însă acest gest - încărcat parcă de o forță magică - pășind monoton ca ploaia, purtat pe cărare numai de pași, de corul ploii și vocile de neînțeles ale stropilor. Și, între planurile paralele ale cerului și pământului, țesătura sclipitoare a picăturilor de ploaie, cuvinte lichide călătorind spre creștetul meu. Deasupra capului, sub nori, un vârtej de ciori care îmi

amețea gândurile și pașii, urmărindu-mi-le de când începuse ploaia.

Trecusem, până aici, prin orașe cu largi bulevarde mărginite de castani, pe trotuarele cărora se plimbau oameni veseli și fericiți, îmbrăcați în haine curate și noi. Ferestrele caselor luminau sărbători și ei mă salutau cu bucurie. Mai erau acolo, poate în locuri importante pentru ei, statui împodobite de istorii pe care nu mi le mai aminteam. Apoi, privisem satele mici, răzlețite pe câmpie din loc în loc, cu casele lor adunate în horă, în jurul unei biserici de lemn cu turlă înaltă sau a unei vetre, ca o adevărată familie. Le ascultasem ecourile clopotelor, le simțisem căldura și respirațiile, le privisem coșurile cu fuioare de fum îndreptându-se către cer, trecând mai departe cu amintirea lor păstrată în mine. Aici, singur, în câmp și în timp. Mai departe, mereu mai departe, chemat nu știu de ce sau de cine.

Și această dezolantă metamorfoză, poate doar o rătăcire a minții mele.

Apoi, deodată, înaintea mea se ivi râul, larg și involburat de șuvoaiele ploii, neavând deasupra lui nici un pod. Priveam tăcut și, fără să mă întreb de ce, simțeam că nu este un râu al curgerii cu sens unic, că nu este unul fără întoarcere. Ce fel de râu întâlnisem, pe ce tărâm necunoscut ajunsesem? M-am oprit pe malul noroios, răsuflând obosit. Mă însoțiseră până aici un stol de ciori flămânde și neînțelesele semne ale mișcării lor pe cer. Se roteau pe deasupra capului meu, unindu-și croncănitul cu șoptele ploii. (*Salut, păsări albe!*, îmi șoptea ploaia

și eu încă nu înțelegeam). Trăiam, respiram clipa în care trebuia să nu-mi mai pese de nimic, nici măcar de oboseală, de apa de ploaie, de frig, de căldură, de foame sau de orice altceva. De nimic, cu adevărat, nici chiar de o viață alcătuită din înlanțuirea nesfârșită a clipelor. Uimit încă și ud până la piele, mi se părea că eu însumi sunt timp, cel din care se nasc toate clipele. Și înțelegeam că viața în timp nu înseamnă nimic altceva decât trecere, ofilire, uzură, ruginire, putrezire, moarte și, în sfârșit, închiderea cercului. Schimbarea planurilor paralele. Și, din nou, apa, ivită prin ploaia de sus, în râul pe malul căruia mă oprisem. Nu știu de ce, în momentul acela m-am gândit cu amărăciune că n-aveam să văd răsăritul de lună din pricina norilor, poate numai pentru că se întuneca și se apropia noaptea. O noapte de nepătruns, care mă prindea din urmă pe drum, lipind cerul de pământ cu adezivul egal și uniform al întunericului, înainte să fi apucat să traversez râul. Curând, din toate acestea aveam să rămân doar cu imaginea negativă a stolului de ciori, păsări albe cântându-și plângerea pe deasupra a toate lăsate pe lume să fie. Chiar și a trecerii mele spre noapte, în veșminte încărcate de ploaie și de gânduri.

Am simțit că sunt, ori că sunt pe cale să devin, legătura tainică a trecerii apei prin semne, dincolo de nepăsătoarea risipă a stropilor de ploaie. Știam demult că apariția apei în orice formă, chiar și în liniștea tainică a zăpezilor sau în bietecele băltoace de pe trotuare, însemna o schimbare a vieții. Ajunsesem, după un drum lipsit de sfârșit, pe tărâmul unde substanța apei îmi era botezul

tăcut, cunoscut abia aici și acum, după îndelungi căutări și însetări. Iar ploaia, care-și rărise stropii în ultimele ore, îmi părea că unește pentru vecie partea de sus a sufletului meu - niciodată altfel atinsă decât în prețioasele clipe ale apropierii dragostei și ale morții - cu bunul meu trup, spălat de funinginea nenumăratelor țigări, fumate dintr-o iluzorie și adâncă dorință de alungare a tristeților ce-mi păreau a fi veșnice, a melancoliei primite în dar la naștere din partea ursitoarelor mele. Rămase de atunci necunoscute, ele priveau, fără să fie văzute, drumul meu (oare numai al meu?) către miracol, un drum a cărui jumătate fără puncte cardinale mi se așternea înainte sub forma unui năvalnic torent, ale cărui încifrate propoziții eram dator să le deslușesc. (Dator: cui oare? Și mai cu seamă de ce accepta această plată, în această formă neobișnuită, al cărei preț eram gata să-l plătesc?)

Și poate că nemuritorii, în veșnicia lor dintre strălucitoare și reci oglinzi paralele, fără început, fără sfârșit și fără trecere, își ridicaseră pentru o frântură de clipă pleoapele, redescoperind timpul și fisurând astfel suprafața lichidă a uneia dintre oglinzi. Poate că își simțiseră ei înșiși nimicul etern și se scuturaseră numai puțin de pulberea cenușii sub care-și mocneau în veșnicie viața, un bulgăre de jar sângieru, arzând încă, palid sub cenușa tuturor lucrurilor, experiențelor, formelor și călătoriilor. Poate că trăiau numai pentru acest nimic nesfârșit și păreau morți pentru orice altceva, care n-ar fi putut exista fără ca ei să nu-l fi cunoscut dinainte. Poate visau drumul pe care-l

cunoșteau ca fiind orice drum, de oriunde și de oricând, poate plecaseră spre o destinație la care deja ajunseseră cu mult înainte de apariția însăși a ideii de plecare. Știau, cu siguranță, de unde pleacă și unde ajung toate drumurile și de asemenea unde se revarsă toate râurile. La fel cum știau unde se arată toate imaginile închipuite sau adevărate, în spațiul lor imaterial, aflat între oglinzile care le ocroteau nemurirea.

Indiferența lor, zeiasca lor indiferență, răceala lor, revărsate asupra oricărui sânge, asupra oricărei vieți și asupra oricărui sacrificiu, păreau că se clatină din temelii.

În oglinzile lor paralele, în iluzia nesfârșitelor spații, ei zămisliseră - din plictiseală, din curiozitate sau din alte necunoscute motive - toate imaginile posibile cărora lumina le putea da naștere, toate formele vii sau nu, toate culorile și nuanțele, toate sunetele, toate virtuțile și toate viciile, orice cădere, orice fericire și orice înălțare, fiecare durere și fiecare bucurie, toate realitățile și toate himerele. Unele, neînchipuit de frumoase, paradisiace viziuni, altele la fel de dureroase, crâmpie de infern, picături de timp și insule de pe stranii tărâmurii, zone imateriale, eterice, sentimente necunoscute și totuși întotdeauna aceleași, multe altele, fără a le socoti numărul sau greutatea, complexitatea și diversitatea. Și, deodată, iată că nu mai aveau nimic de visat, de plămădit, de imaginat. Nemurirea lor ajunsese în situația inutilității oricărei înmulțiri, la fel ca aceea a oricărui gest, a oricărui gând, formă și substanță. Trăiau încă, dar într-un cenușiu și veșnic nimic, fără foame ori sete, fără nevoi, consum, transformare,

creație, descompunere, ierarhii, limite. Orice amintire, a oricărei dorințe sau imbold, fusese cumva pierdută definitiv, dizolvată în fum, dispărând fără urme, uzată de eternitatea corozivă a grăuntelui lor de viață conservată pentru veșnicie sub cenușă.

Și totul se scurgea către pământ prin fisura microscopică a uneia dintre oglinzile lor paralele și necunoscutele lor lacrimi se adunaseră șuvoi, prin apele ploii, în râul dinaintea mea. Și ei nici măcar nu știau, immobili fiind în nemurire, că ei înșiși curg în oameni, prin oameni și peste oameni, ca apele ploii care îi udase hainele traducătorului, devenind aici, din plăsmuirile lor, vinovate numai de nemurire, lacrimi, dureri, suferințe și moarte. Și nu, ei nu știau, pentru că nu mai aveau nevoie să știe și nici nu aveau de ce. (*Iată păsările tale albe, ele pleacă și se întorc. Zboară tu, omule liber, pentru noi, îmi șoptea vocea valurilor râului și eu încă nu înțelegeam.*)

Nemurirea lor le era singura închisoare, o închisoare imensă cât cosmosul, pe care încă nu-l puteau epuiza și din care nu se putea plămădi ideea unei evadări. Nu aveau, pentru asta, nici măcar un singur cuvânt, nici măcar puterea, nevoia sau inteligența unei limbi necunoscute, neinventate, imposibil de inventat. Nu aveau un centru al lor pentru a ființa. Dar, fără să știe, aveau - proiectând în univers - un punct al vieții. Zona nemuririi lor se situa în singura stare posibilă, în zona neutră, plasată în iluzia dintre oglinzi, singura zonă lipsită de necesitatea prezențelor, fie aceea a unui bine sau a unui rău, a vieții și a morții, a bucuriei și a durerii,

a dragostei și urii, a spațiului și a timpului, pe care le învinseseră prin moartea lor aparentă.

Și eu, singur, tăcut și sincer ascultător, trebuia să primesc ruga visului lor, ca pe o spovedanie cosmică a corului vocilor lor, implorând a fi ascultată, citită și tradusă în limbile cunoscute ale pământului. Imposibile propoziții, veșnic zbuțumate și fremătătoare, unduind în apele fluviului pe care, după o noapte de luptă cu valurile, în zorii noii zile izbutisem să-l traduc și să-l traversez. O mărturisire a nesfârșitei lor dorințe de a cunoaște mișcarea, fie și una haotică, fără călăuză, striviți fiind de povara veșniciei vieții sub cenușa uitărilor și a nemuririi lor. La capătul drumului către miracol, pe celălalt mal al râului, greu de apele noroioase ale durerilor coborâte pe pământ chiar de ei, știusem că eu aveam să întâlnesc veșnicia, iar ei tainicul punct cardinal al vieții, care este acela al morții.

Și nu exista pe țărmașul acela nici început, nici sfârșit, ci numai o nemuritoare trecere, care trăise dintotdeauna prin mine, tăcută, miraculoasă și veșnică.

„Litere”, anul XXII, nr. 1 (250), iulie 2021

CASTELUL ALB

N-aș putea spune acum cu precizie când a început totul, iar acum, după atâta vreme, mi se pare normal să nu mai întreb asta. Un fel ciudat de a simți timpul - poate nu timpul, ci însăși realitatea - mi se strecurase deodată în clipele vieții; după prima surpriză, celelalte mi se păruseră doar capitolele următoare ale unei cărți a cărei lectură o făcea altcineva, citind pentru mine dinăuntru, în așa fel încât toate se desfășurau cu claritate în fața ochilor mei. Câteodată mă temeam că evadarea din ceea ce toți păreau să vadă - acest fel de realitate, devenit real poate tocmai prin vederea tuturor, deși n-am să fiu niciodată convinsă de asta - ar fi putut fi dăunătoare, asemenea unui drog de care nu te mai poți desprinde, însă nu s-a întâmplat așa. Mi-au spus că aveam șaptesprezece ani și doar tatăl meu înțelegea că sunt o ființă ce părea să fi căzut de-a dreptul din stele. Cu timpul, nopțile n-au mai fost întunecate. Cu timpul, întunericul n-a mai fost doar adăpostul lipsei oricăror forme, de parcă ochii mei ar fi căpătat puterile ochilor unei pisici, putând vedea acolo unde nimeni nu vede nimic. Pășeam pe o punte îngustă, periculos de înaltă, între două lumi. Poate că aveam să ajung - fără să știu din pricina căror merite sau străduințe - în ultimul loc pe

care îl mai aveam de luminat înăuntru, în camera cea mai tainică a castelului alb.

Primisem castelul moștenire de la părinți, regele și regina țării mele. Nu aveam frați și surori, iar ei doi s-au stins la puțină vreme unul după celălalt. Au fost regi buni și au domnit împreună în pace și bunăstare pentru toți. Mi-au spus că în fiecare om stă scris binele și întunericul, că lucrul cel mai greu e să fii rău, dar că nu toți știu asta. Mă ținuseră departe de orice vrăjitorii și blesteme, fiind singura lor fiică. Dar, dacă m-ar fi întrebat pe mine, nicio clipă nu mi-aș fi dorit să moștenesc tronul țării, de aceea, visătoare fiind ca moartea tăcută a unei flori, am lăsat altora toate treburile necesare. După înmormântarea părinților, adeseori eram confuză, nu mai răspundeam clar întrebărilor; nu-mi era ușor să mă obișnuiesc cu lipsa lor și mai ales cu stăpânirea castelului alb, lăsat moștenire de ei. Mi-aș fi dorit să duc acel castel (care nu era mare, dar care fusese zidit după planurile unor arhitecți străini și părea ivit pe lume din întreaga lor măiestrie) într-un alt loc, poate pe crestele muntelui din apropiere. Să-l ridic de pe pământ și să rămân adăpostită între ziduri cât timp voi mai fi fost în viață. Să caut, rând pe rând, în fiecare cameră, un prieten lăsat acolo de ei pentru a mă aștepta. Maeștrii arhitecți vor fi pierit demult și asta făcea misterul castelului mai frumos, mai atrăgător. Sălile lui își păstrau secretele nepăzite doar pentru mine și nu aveam nicio teamă de spirite sau fantome, oricât de departe de lume s-ar fi aflat castelul. Fiind alb, puterile lui nu puteau fi decât ale luminii, așa

simțeam. Nu știam ce se va întâmpla când toate încăperile îmi vor fi fost deschise. Până la ultima cameră, zăvorâtă prin testamentul părinților mei, aveam să mă bucur de fiecare din ele ca o adevărată prințesă.

Seară cu jaz la restaurantul din centru și omul acesta din fața mea. Nu știu ce mă face să-i privesc mâinile, el fumează și fumul țigării sale pare o pasăre ce trece întotdeauna prin dreapta. Albă și mereu zbatându-se, dându-mi și mie o fărâmə din bătaia necunoscută a inimii ei mici, de pasăre pierdută, căutându-și fereastra prin fum ca și cum ar fi închisă într-un castel alb. Toate aceste cântece de demult: cum pot ele traversa timpul? Care suflet cu adevărat liber glăsuiește prin ele? Fără asta, fără acel ceva numit suflet, cântecul s-ar năruși în uitare, trecând prin val, mereu călător și niciodată amintit. Cântecul fără cuvinte, abia îngânat într-un piept ce palpită, cântecul neauzit poate încă de nimeni, ca un vis atât de adânc încât numai un maestru de vise îl poate aduce la liman. Zbor frânt de mână unui om. El îi aspiră parcă sufletul prin nări și prin gură, dar pasărea se încăpățânează să iasă afară din nou, iar și iar, până la stingerea țigării, care o aduce pe următoarea. Un Phoenix mi se pare pasărea albă ce trece prin moarte și viață, dar asta poate din pricina focului și a blues-ului. Nu, nu pot fi atentă la tot ce îmi spune, nu aud decât lăuta altui timp în vocea negresei, nu simt decât un dor zăvorât în ceață care mă leagă cumva de firul acesta de fum și el fumează și vorbește, vorbește fără voce, doar buzele lui parcă înghit viață și moarte - fumatul o grăbește, așa mi-au

spus ei. Văd pe chipul lui umbra aspră lăsată de acest fum fără oprire, fără capăt. Eu sunt aici și acolo în același timp, castelul se întrupează alb, din ziduri de fum ce se înalță spre cer, căpătând nuanțe palide de albastru închis pentru că e seară și lămpile astea cu neon fac totul să pară atât de cosmic, turnurile i se pierd printre stele, mai ales de când l-am urcat pe creasta muntelui ajuns acum demult pulbere. Mai aveam de descoperit doar o singură cameră, o ultimă pagină a testamentului părinților mei. Camera aceea îmi fusese interzisă, deși prin asta nu făcuseră decât să-mi stârnească și mai mult curiozitatea. Ca și cum acolo ar fi fost încuiată cine știe ce comoară, la fel de periculoasă ca orice vinovăție. De ce e nevoie totdeauna de o vinovăție nu știam.

Nu voiam să mă căsătoresc, nici să aduc pe lume prinți pe care războaiele i-ar fi putut face eroi, învingători sau învinși pe care o istorie oarecare i-ar fi condamnat să rămână mereu astfel. Pentru mine, toate pe lume se rotesc fără încetare și nu mică mi-a fost surpriza când muntele îndepărtat, cu zăpezile lui veșnic pe frunte, primi într-o zi de septembrie castelul meu alb pe creasta lui. Pesemne că toți găsiră lucrul acesta cât se poate de firesc, pentru că n-am văzut pe nimeni mirându-se.

În ziua aceea, dimineața colora zidurile albe de marmură într-o nuanță suav-albăstruie, ca și cum n-ar fi primit lumina de la soare ci de-a dreptul din ape. Și am înțeles, ușor și limpede, că mutarea castelului nu se datora decât gândului meu, care trecuse prin vreme într-o clipă care le păruse celorlalți lungă de câțiva ani. De aceea

nu vedeau nimic deosebit, ca și cum castelul alb ar fi fost acolo demult. Asta a fost prima mare surpriză, apoi toate celelalte s-au scurs, așa cum am mai spus-o, de parcă cineva le-ar fi citit pentru mine dintr-o carte. Știam doar că urmează să ajungă până la mine un mesager, dar numai după ce va fi urcat din greu muntele castelului alb. Pe vremea aceea încă mă întrebam dacă fără păsări și fluturi cineva ar fi putut născoci aripile. Nu știam decât că acest acum cuprinde în el veșnicia, această stare care vindecă orice nedreptate, oricât de îndepărtată.

Și acum aceste avioane grele care trec mereu către stele înaintea zgomotului lor. „Nu-ți place muzica?” îl aud deodată întrebând, ca și cum auzul meu ar fi coborât iar pe pământ, fără să știe că muzica e aceea care mă face să-mi amintesc totul, fără să bănuiască - la fel ca atunci - puterea gândului meu, puțin slăbit de vârsta de acum, de a muta castele albe cu tot cu ziduri, turnuri și încăperi pe un munte. Nu își aduce aminte și îmi e tare milă de el, dar pare un băiat cumsecade, fără să fie vulgar sau obraznic. Are grijile lui, poate de-asta. Mașina din parcare, serviciul, altele doar de el știute, nicio clipă nu s-ar gândi la castele albe din povești. Lumea, lumea de acum, de aici, spune că ne potrivim, fără ca eu să înțeleg. Atunci, era un mesager așteptat de o prințesă tristă în singurătatea unui castel alb. Acum e doar un fumător care a tăcut, așteptând poate un răspuns de la mine. Cântăreața de blues cântă, cântă într-una; e la fel de neagră pe cât îi e de alb glasul care îmi răscolește sufletul. Aș vrea să-i cuprind obrajii cu palmele, ca

atunci, să-i privesc ochii și el să-mi destăinuie taina cărții sau poate pe aceea a ultimei încăperi a castelului, acolo unde orice întuneric se destrăma și unde orice frică devenea doar lumină. Locul unde îmi fusese îngăduit să ajung fără să fi avut pentru asta vreun alt merit decât poate acela de a fi știut dintotdeauna că toate se rotesc fără încetare. Ori poate pe acela de a fi nesocotit un testament. Ce bine că e cu mine pasărea asta nemuritoare plămădită din fum, poate altfel ar crede că sunt o lunatică, la fel ca atunci, crezând că totul se datora durerii pricinuite de moartea părinților - pentru mine părinți, pentru ceilalți rege și regină -, crezând că un blestem nevăzut îi ridicase atunci pe amândoi la cer așa cum se înalță acum fumul acestei țigări spre tavanul care își lasă ecoul de blues să coboare până la noi, cei de la mese. Un alt pahar, pachetul de țigări mototolit zace în scrumieră ca o pasăre moartă. Plâng. „Dacă plângi, să nu știe nimeni. Doar așa plângi cu adevărat”, îmi spunea mama. În castel nu plângeam niciodată, ci râdeam. Aceasta e poate nota de plată, el nu vede, muzica s-a oprit și aplauzele fac să nu se observe nimic, apoi cântăreața cu ochii strălucitori de fard face semn către pianist și totul se dezlănțuie într-un ritm zgomotos, aproape barbar. Nu, nu pot dansa, asta e peste puterile mele și n-am altă dorință decât aceea de a bea; amintirea e cumplit de grea și de dureroasă, deși nimeni nu poate trăi în locul prințesei, nimeni nu bănuiește nimic, ca întotdeauna. El pare să-mi fi citit gândul și lichidul din pahar nu scade niciun pic, dar păsările fac mult zgomot

și parcă ar vrea să dărâme castelul meu atât de alb, alb ca laptele și care se poate preschimba în alt tărâm, în alt timp, în ceva pe care ei nu-l pot înțelege și amintirile astea mă fac să plâng fără ca el să știe de ce.

Nu, niciodată n-am vrut să fiu prințesă, niciodată n-am vrut să fiu secretară, actriță sau altceva, niciodată, nu. Sunt doar o pasăre înlănțuită de nu știu cine într-un trup pe care ei îl consideră frumos. Nu-i pot vedea pe rege și pe regină într-o făptură ca mine, dar trupul acesta e o parte din sufletul meu, asta e trist, e ca și cum ei n-ar ști acest adevăr simplu. Ei încă se mai pot bucura de acest ritm, de acest timp pe care-l fixează așa cum o pictură se așază în ramă, limitându-l astfel. Eu, nu. Știu că intrând în acest restaurant împreună cu el, am pășit în ultima cameră, pe o insulă izolată sub cheie în castelul alb. Aș vrea să mă întorc acolo, deși mi se pare că nici n-am plecat. Toate astea se petrec doar din cauza lui? Castelul alb nu se stinge odată cu visul, fumul e evacuat de ventilatoarele care vâjâie și noi plecăm prin ritmul acesta de rotire amețitoare, zgomotos ca viața, deși undeva, departe, a fost o tăcere cosmică pentru o singură clipă, tăcerea când îi oglindeam privirea în ochii mei și el devenea solul unui alt rege, mesagerul căutat prin toate sălile castelului alb și descoperit abia în ultima încăpere, cea nepermisă prin testament. Cred că am avut curajul nebunesc de a înfrunța moștenirile părinților, cu toată inconștiența cerută de alt început care mă chema, mă chema acolo, sus, în castel. Acum a uitat, bietul de el, poate din cauza fumatului care-i afectează memoria. Nu

e de vină că nu-și mai aduce aminte poeziile și cântecele făcând sălile castelului să răsune de armonii nemaiauzite și care acum s-au schimbat. Iar eu, eu ce vină am dacă mă simt aici la fel de străină ca și arhitecții castelului alb? Cine poate lămuri această mică neînțelegere care pare să-mi fie pedeapsă? Afară încă nu s-a luminat de ziuă și nu pot zări castelul prin întunericul dens. Mi se pare că am orbit, dar e poate din cauza acestui alcool. Știu că acest viitor s-a mai întâmplat cândva, în aceeași nesfârșită rotire, că asta e taina pe care o port. Mă ține în brațe și taxi-ul pleacă grăbit.

Voi ajunge cândva în locul acela de la marginea unui câmp, unde flori sălbatice (oare pot fi sălbatice florile?) miroseau a viață și unde cineva m-a întrebat care e muntele pe care eu l-am urcat? Totul urmează să se fi întâmplat și totul păstrează doar urmele trecerii. Simt sabia timpului atingându-mi gâtul cu răceala ei ca de gheață, cu o moarte primară care încearcă să mă paralizeze. În oglinda ei îmi zăresc chipul: e senin și în cosmos e liniște. Nu, încă nu taie, oricât de însetată este de sângele meu cald. Se arată doar, tăcută; e lipsită însă de puterea pe care toți ceilalți i-au dat-o temându-se de ea. Știu că asupra mea e neputincioasă, deși asta ar părea o cumplită condamnare la nemurire. Știu că prin el, omul care mă ține strâns îmbrățișată la pieptul lui, orice altă înțelepciune încetează să mai existe. Aflu din nou - la fel ca atunci - minunea de a iubi, de a trăi și de a muri. Mă bucur și lacrimile îmi sclipesc pe obraz. Sabia se topește, se pierde într-o pulbere de lumină și mă poartă numai

căldura unui trup căutat îndelung și care acum îl cuprinde pe al meu, întregindu-l. Brusc, în ultima încăpere (aceea interzisă prin testamentul părinților mei, pe care l-am sfâșiat neascultându-l) o sclipire: taina, misterul e ascuns într-un vis și în fuga obligatorie din veghe, din realitatea văzută și alcătuită haotic de toți. Sursa vieții acolo se află, în acea nesfârșită armonie; sufletul dinaintea nașterii e astfel viu și liber, lăsându-și semnele doar nou-născutei vederi. Ceva îmi spune că toate își au începutul aici. Regele și regina, părinții mei, m-au așteptat, eliberați de regat și de timp. Am urcat, am rătăcit și totuși am ajuns; le simt iertarea atingându-mi umărul ca aripa unei păsări de fum al cărei foc e peste putință de stins. Restul e doar o rotire, un zbor, o căutare fără capăt; un munte de amintiri lăsat la îndemâna fiecăruia pentru a-l urca iar și iar, cu toate că greutatea lui se dovedește mai totdeauna învingătoare. Dar știu că și asta face parte - la fel ca atunci - din minunea inexprimabilă și nesfârșită a vieții.

„Litere”, anul XXII, nr. 5 (254), mai 2021

VÂRFUL SĂGETII

Adevărata comoară este căutarea comorii

Camera de hotel avea pereți atât de subțiri încât atunci când m-am întins în pat, gata de somn după călătoria istovitoare, au ajuns până la mine glasurile celor din camera de alături. Ca și cum întunericul mi-ar fi ascuțit auzul, le ascult atent, ca un vânător la pândă dar, spre surprinderea mea, femeia și bărbatul vorbesc într-o limbă străină. Pare olandeză, norvegiană sau o limbă veche, dar n-aș putea fi sigur de nimic altceva decât de duetul lor. Cu toate astea, îi simt îndepărtați unul de altul, ca și cum ar fi doi străini, deși vorbesc aceeași limbă, necunoscută mie. Tonul femeii, uneori cu lungi pauze, mi se pare cântat și blând, în vreme ce bărbatul îi răspunde monosilabic sau brutal, în cuvinte legate unele de altele, care se rostogolesc pârând a fi pietre grele, deși cred că limba lui e aceeași cu a femeii. Un cuplu cu neînțelese neînțelegeri mă face să simt față de vocea femeii o înfiorare a cărei sursă n-o caut: e un glas ce imploră. Înlăcrimat de ceva dureros, chiar dacă eu nu le înțeleg limba. Dialogul lor este unul al furtunii încă nedezlănțuite; nu își doresc să se audă unul pe altul la fel de mult și de sincer, asta pot înțelege din melodia diferită a fiecăruia dintre ei. Nu mi-i pot imagina decât neprivindu-se în ochi, cu toată

convingerea mea fermă că imaginația e o meritată răsplată a libertății neîngrădite. Oboseala mi-a scăzut odată cu timpul dintre aceste clipe, pe măsură ce ascult. Aștept ca pauza dintre cele două voci să devină din ce în ce mai lungă, gândindu-mă că ei doi sunt alături și vor adormi. Mă înșel și cred că până la urmă voi reuși să mă ridic din mine însumi - după atât de mulți ani - și să trec pe sub noaptea ploii care cade fără oprire demult. Din tonul grav al bărbatului izbutesc să înțeleg că el se mișcă prin cameră și că la un moment dat a trântit ceva. Un zgomot, un pocnet sec răsună puternic aproape de patul meu și eu fug, fug spre cuvintele demult uitatei lor limbi, pe cealaltă parte a străzii, furișându-mă într-o clădire nevăzut ca o fantomă. Urc o scară întunecată și rotundă, mă adăpostesc lângă un perete de întuneric – *cet inoubliable café noir, café de la nuit!*¹ - și nu-i pot lăsa nesupravegheați, chiar dacă ei doi s-au întors deodată spre zidul de tăcere. În auz îmi răsună înainte silabele necunoscutului dialog, un duet pe care, deși sfârșit, îl simt a fi lipsit de armonie. Încerc. Încerc și reușesc să îmi aduc aminte cuvintele lor, știind că nu-mi pot aminti decât ceea ce deja știam. Sunt adevărate. Nu mai știi de câți ani le caut, ca pe o comoară ascunsă de călăreții neînfricați ai focului.

Cerul a rămas aceeași veșnică pâlnie prin care coboară pe pământ lumina, întunericul și timpul. Uneori, undeva, ploaia, zăpada. Această clepsidră în care *acum* este inelul de trecere, eternul prezent. Liniștea răsună în

¹ *Această de neuitat cafea neagră, cafeaua nopții! (l. franc.)*

valuri în camera de hotel și reușesc să văd cu multă claritate ritualul unui foc. Există întotdeauna undeva pe lume un foc nestins. Așa cum niciodată n-a existat pe lume un singur loc și o singură zi fără război sau fără ploaie. Ar părea că focul, războiul și ploaia sunt legate prin taine de nedeslușit. Și de ce? Pentru ritualul focului știu că trebuie să opresc lumea în loc, să împiedic orice veste să mai călătorească și orice sunet să tulbure umbrele ivite. Formele lor sunt magice, mișcătoare - cuvinte neînțelese - săgeți către cer, către locul... „*Arată-te, umbră!*” Și de ce au tăcut? Unde au dispărut cuvintele limbii lor melodioase și necunoscute? Simt că eu sunt cel ce a trebuit să le fi înțeles cu mult înainte ca ei doi să le fi rostit și sunt dator să le dau înapoi numai lor. Sunt cuvintele celor dispăruți din auz, care plutesc un timp printre cei ce le-au auzit, dar numai printre cei ce le-au ascultat. (Călăreții știau taina. Eu mi-o amintesc - după atât de mulți ani - în acest întuneric al adăpostului meu.) Doar cuvintele nerostite sunt cele care nu pier cu adevărat, cele care creează forme și dau viață tuturor lucrurilor. Sărace cuvinte bogate... Și nu mă pot opri din această cădere într-o altă limbă, uitată demult, reamintită de încremenita lor călătorie dincolo de zidul tăcerii. Căderea de aici este liberă; înălțarea necesită însă strădania florii de a se apropia de lumină. Ca săgețile focului, îndreptate întotdeauna spre cer. Locul... Un preot albastru ține slujba unui divorț dintre arătătoarele ceasului, al unui sfâșiat *împreună*. Un timp despicat, spart în cioburi de metal și de liniște, în resturi de fier, o

pilitură fină care abia își mai poate păstra magnetismul. Mecanism încremenit într-o zi, în singura zi sortită să-și stingă clipă de clipă așteptările, cele nemărturisite nici măcar preotului albastru. Ploile cad sclipitoare din nori de cristal și eu i-am văzut de la fereastra de vizavi cum vorbeau. Le-am văzut cuvintele cu ochii mei, așa cum ei nu-și vedeau buzele rostindu-le și inimile tăcând. Între ei, încă viu, focul. „*Arată-te, umbră!*” (Călăreți ai vântului galben trec în goană spre soare-apune, alergând peste nesfârșite nisipuri. Au în mâini sulite de foc și voievodul umbrelor îi conduce pe calul său alb către ziuă. Poartă taina unui jurământ al focului și comoara lui o vor ascunde pentru totdeauna.) Bărbatul s-a apropiat de fereastra pe care se scurg valurile ploii și obrazul său este o vreme roșu și apoi verde în raza semaforului din colț. E blond sau poate cărunț și neiertător; poartă un halat de mătase și fumează, îi văd jarul țigării întetându-se odată cu fiecare fum aspirat. Imaginea lui se unduie în șuvoiul de apă al ploii pe geam dar eu știu că el e neclintit. Privește insistent și îngândurat mașina parcată lângă trotuar: alarma a pornit singură și el nu se mișcă mai mult decât îl poate mișca perdeaua de apă, ochii lui fixează farurile ce-i sclipesc ritmic, aproape obsedant, în privirile reci, ca un ceas al războiului și în spatele lui, stând pe pat cu fața în mâini, femeia plânge. Etajul este al doilea și pentru mine - călător imobil - și pentru cei doi străini, dar singur în întuneric - *mon café noir* - sunt eu. Ploaia cade, nu șoptește nimic și văd cum între ei se cascadează o prăpastie - o prăpastie de tăcere care-și caută

puntea fragilă a unui gest, a singurului gest părănd de neînțeles pentru ceilalți. Focul își trimite cu greu flamurile către cer. (Călăreții sunt învinși, sulitele lor sunt frânte și voievodul umbrelor a murit. Calul lui alb aleargă undeva prin cer, clipele nu sunt numărate de picurii ploii și orice veste s-a oprit din călătorie.) Și eu, singur și neuitând. Alarma a încetat și în clipa aceea hotelul rămâne în beznă. E doar o pană de curent și acolo, în castelul lor, desprinsă de focul din șemineu, umbra soțului se întinde tremurătoare pe perete. Femeia se ridică și odată cu ea se înalță și umbra ei. Îi cuprinde trupul în brațe, se lipește cu totul de el și de umbra lui, devenind o singură ființă, singură și vie. „*Arată-te, tu, umbră dinaintea rostirilor!*” Știu că totul este doar un ritual al focului sacru, niciodată stins pe pământ, ori poate al ploii care se poate opri aici pentru a urma să binecuvânteze pe altundeva. Orice război se sfârșește - după atât de mulți ani - și focul îi străpunge pe amândoi deodată, luminându-i cu vârful săgeții.

„*Litere*”, anul XXII, nr. 8-9 (257-258),
august - septembrie 2021

NOUĂ FRUNZE DE CASTAN

După ce o zi întreagă căutasem ceva, fără să știu bine ce, un lucru imprecis, pe care îl presimțeam încă rotindu-se în apropierea ființei mele fără a se lăsa perceput limpede, atunci când soarele se pregătea de culcare, am renunțat. Culorile cerului se desfășurau ca o minune înaintea ochilor mei și am fost deodată cuprins de tristețea nelămurită a unui apus, a oricărui apus, al eșecului căutărilor mele de peste zi și mai dinainte. Nu, nu puteam desluși presimțirea, oricât de mult m-aș fi străduit. Ca o pecete aplicată renunțării mele, a neputinței obositoare, am hotărât să beau un pahar de vin. Aveam o sticlă care semăna cu un potir fermecat și pe care o promisem cadou demult, un vin ale cărui gust și buchet nu le cunoșteam. Am privit îndelung sticla pe care o încălzeau blând palmele mele. Avea un aer de bătrânețe cum au numai vinurile vechi, iar eticheta aurie se umbrise, făcându-mă să îl simt a-mi fi mai apropiat, mai cald, ca o tăcută ființă vie. Înțelegeam că, în pofida soarelui arzător înmagazinat în virtuțile sale în alte veri îndepărtate, lichidul acestei necunoscute vii se va fi lăsat deja aromat de tristețile apusului care se stinge.

Stând nemișcat în balconul casei, mă lăsam cuprins de adierea vântului care însoțește fiecare adormire

zilnică a soarelui. Era deja parfumat de rozele mature ale lui august, dinspre grădina din apropiere. Florile, ca îngerii, plutesc pe miresele înserării, mi-a trecut prin minte. Și, rotindu-se întotdeauna pe cer la apusul soarelui, parcă salutând, porumbeii. Și fluturii, și ei. Mai apoi, fantomele bete și violete ale liliiecilor nevăzuți în timpul zilei. Și totuși, nelămurirea mea interioară nu se clintea. Am sorbit primul pahar, aproape liniștit. Vinul înmiresmat al altor meleaguri își așternea puterile sale peste mintea și gândurile mele, ușurând fluidizarea impresiilor serii, fără a mă îmbăta. Nu aveam ce face, trebuia să accept percepția mea limitată, să-mi stăpânesc renunțarea așa cum un pictor simte că orbește sau cum unui pianist îi paralizează degetele. Vinul părea un balsam, un medicament potrivit pentru asta și mulțumeam în gând celor care mi-l dăruiseră. Era senin și pe cer se iveau stelele, palide și abia sclipind. Căutam cu privirea constelația în formă de cerc pe care o cunoșteam de multă vreme, dar nu apăruse încă. Și nu s-a ivit din albastrul de cerneală al nopții nici către întunecarea deplină. M-am gândit că e un lucru ciudat, poate mă înșelasem când o văzusem, nu-mi era clar. Poate era de vină vinul sau amara mea stare de spirit.

Și, nu știu de ce, mi se făcu deodată un dor cumplit de Paris și de castanele lui coapte, fără a mai socoti șansonetele.

Băusem al treilea pahar cu vin al serii triste, când a venit la mine un înger, atras poate de lumina lumânării din sfeșnic, pe care au stins-o aripile lui. Strălucea ca

argintul în fereastră și era obosit. Neauzit îi fusese strigătul în pustiu până la cel de-al treilea ceas al paharului și el era palid. Răgușise, respira cu greu pâlându-și aripile și l-am binecuvântat cum se cuvine. Nu-l cunoșteam, dar simțeam că pot citi - sau auzi, cine poate spune după al treilea pahar? - hrisovul îngălbenit pe care-l purta pe umeri, parcă anume pentru mine, singurul lui ascultător. A pășit plutind alături de mine și s-a așezat. Am împărțit cu el al patrulea pahar de vin amar, ca doi frați care se regăsesc după multă vreme.

– Îți mulțumesc, prietene, doar tu singur mă primești, îmi spusese. Știi, voi, oamenii, sunteți hărăziți parcă anume pentru uitare, dar noi, îngerii suntem pedepsiți cu amintirile tuturor.

– Și eu? l-am întrebat.

– Cu tine cred că e altceva, nici eu nu știu bine ce. Se întâmplă uneori să fie scăpări, greșeli, ca în seara asta în care tu îți amintești. Pe scurt, uite ce am să-ți spun: va trebui să faci să strălucească cele nouă stele ale unei constelații circulare, întunecate și îndepărtate, înainte ca semintele lor să năpădească pământul. S-a stins, fără ca nimeni să știe din ce pricină. Vei face să se ivească necesara lumină din viața a nouă frunze de castan. În septembrie. Doar asta. Cineva, acolo, sus, știe că o poți face și că stelele nu trebuie să mai plângă. Pentru că îți amintești. De mine și de stelele constelației mele, constelația circulară. Singura din univers, fii sigur.

Sau doar văzută astfel de pe pământ, m-am gândit, ascultându-mi misiunea dăruită. Părea un fel de tâlc

neînțeles, dar știam că nu am altă alegere decât de a accepta. Din orice alt loc ar fi putut avea o cu totul altă formă, am înțeles, dar numai din acest loc se lăsa vederilor așa.

– Bine, dar cum, sunt eu astronom, vrăjitor, alchimist? am întrebat. Chiar dacă spui că îmi amintesc, asta cred că nu îmi e de-ajuns. Habar nu mai am de ceva din artele și științele astea vechi, mai ales că am băut deja patru pahare din vinul ăsta și sunt foarte trist. Cred că și ție ți se pare la fel.

– Nu, pentru mine nu e nici trist, nici amar. Amar e doar pentru cel care își aduce aminte exact atunci când ar trebui să uite. Acum, asta e treaba ta, te privește cum o faci, mi-a răspuns. Pot să fie castani de oriunde, de la tine din țară sau de la Paris, e totuna, atât timp cât sunt pe pământ, dar prețul de plătit e același cu al vieții a nouă frunze de castan în septembrie. Sau a tot ceea ce ai primit tu din divina putere a infinitei imaginații. Și, bineînțeles, libertatea visului tău, care și-a născut vederea prin beznă, mai ales cu vinul ăsta împărțit cu mine, vizitator, frate, musafir sau orice altceva vrei tu să vezi în mine. Eu sunt doar un înger mic. Port mesaje neprimite de nimeni, ca întotdeauna, fără să știu nici măcar cine mi-a dat misiunea asta. Poți plăti eventual cu... O să-ți ia ceva vreme treaba asta, e destul de grea... O să fii nevoit să-ți plătești dinții pierduți, fără a mai aminti de păr, de oase sau alte organe, cu prețul a cel puțin două duzini de telefoane mobile de ultimă generație, care, fii sigur, nu e niciodată ultima... Și toate aceste ziduri de beton și de

fier și de sticlă, aceste case, aceste case cu ziduri înalte, la ce vă trebuiesc? Bine, lasă asta, nu-i nimic... Noi nu avem decât aripi, voi de ce... O să dureze, fii sigur, poate o clipă, o viață, mai multe, depinde...

Bietul de el, nu se mai făcea bine înțeles. Confundase pesemne timpurile. Ori vinul amar al serii era prea tare pentru lumea din care coborâse până la mine. Iar eu, cu mintea fremătând de licoarea fermecată, mă gândeam cât de copleșitor e prețul necesar pentru lumina necesară, la fel de copleșitor ca infinita libertate a imaginației, ca riscul asumat de către orice artist, mai ales de cel cuprins de dorința de a-și stăpâni renunțările, și ele la fel de copleșitoare ca infinita, totala – poate chiar înspăimântătoare din pricina asta – libertate a expresiei artistice.

– Și porumbeii, florile, fluturii?

– Și ei sunt îngeri ca noi, dar nu au glas, așa cum am eu acum numai pentru tine. Cine îi mai cunoaște în graba asta a voastră? Florile tac, lăsându-și adevărul lor curat la vedere. Apoi pleacă și ele, isprăvindu-și viața și parfumul sub sabia nemiloasă a gerului de la voi. Fluturii trec, porumbeii la fel, ei sunt cei care și-au plătit zborul. Tăcerea mesajului lor îi face să ciugulească zi după zi doar firimituri de tristețe. Lumea îi alungă din orașe pentru că le murdăresc mașinile, parcurile. Ei au tăcut, dar eu încă pot să nu.

Dar tocmai atunci el a tăcut câteva clipe, sau așa mi s-a părut mie. Poate clipele lui sunt altfel, m-am gândit, privind pe fereastra larg deschisă imaginea Căii Lactee,

clară și limpede. Totuși, le simțeam a fi acum clipe triste, clipele necesare căderii lui până aici, poate mai mult ca ale mele. El mai sorbi o înghițitură de vin, iar eu simțeam că și înghițitura lui e deosebită de a mea, evident la fel și efectul lichidului fermecat asupra lui.

Rosti, cu un glas care mi s-a părut a fi foarte bătrân:

– Fii atent, că stau cu ochii pe tine pentru că m-ai auzit, m-ai primit și m-ai văzut, așa că soarta ta e schimbată. Asta e, nu ai ce să faci, dacă ai îndrăznit să-ți amintești. Caută castanul, mai e puțin timp până-n septembrie, află-i frunzele cât sunt încă verzi și locuiesc împreună cu părintele lor la un loc. Pe urmă, vor cădea, sau vor zbura, depinde, iar tu vei fi acolo, sunt sigur. În rest, totul e gratis aici, pe ogorul acesta roșu închis ca sângele care strigă pulsând. Când o să plec, spune-le tu oamenilor, că pe mine nu par că ar vrea să mă audă, să nu uite nici o clipă că rădăcinile binelui se află în cer.

A plecat, pe neașteptate. Aveam multe să-l mai întreb, dar nu aveam ce face, așa se hotărâse el, sau poate că îl chemaseră pentru alte treburi mai importante, nu știu. Am auzit cum și-a fâlfâit aripile ca un porumbel care se înalță și apoi fereastra s-a întunecat la fel ca inevitabila noapte care coborâse. Am rămas și eu în locul meu, la fel de tăcut, am reaprins lumânarea, păstrând în mână o pană cenușie din aripa lui care mi se păruse la început argintie. Cred că era din cauza amărăciunii vinului și al ceasului, care bătuse demult miezul nopții. Pe firele penei am deslușit semnele unui scris încă parcă neinventat. M-am gândit: trebuia oare să plătesc eu

nașterea luminii unor stele îndepărtate și întunecate - nouă! -, a unei constelații perfect circulare (din păcate stinse, văduvite de lumină pentru privirile mele, fără ca eu să fi știut) născocind eu însumi noul scris? Sau era numai o scăpare a unui plan, o greșeală, așa cum îmi spusese chiar el? Despre divina putere a imaginației cred că abia astă seară aflasem. Îi cunoșteam însă bine atât binecuvântările cât și riscurile.

Apoi am ieșit iar pe balcon. Auzeam pacea greierilor și atât. Foarte rar, trecea vreo mașină cu farurile aprinse. Seninul nopții îmi arăta nouă stele clipind și confirmând. Înconjurat de ele, un singur înger tăcuse, iar eu mă simțeam singurul om de pe lume care-i ascultă îngereasca tăcere. Nimeni altcineva nu-i primise strigătul, ca și cum ar fi fost pedepsit - de cine? - să-l rostească într-un pustiu. Iar eu? Găsisem oare cu adevărat frunzele castanului într-un septembrie care încă nu sosise? Sau trecuse deja, fără ca eu să-mi dau seama? E adevărat că - înainte de a fi ieșit afară din casă, sub cerul necesar vieții stelelor - sorbisem pe îndelete, rămas singur, paharele cu numărul 5, apoi 6 și 7 și 8 și 9, după care sticla vinului amar îmi păru că se preschimbă într-o clepsidră golită, care trebuia doar să fie răsturnată pentru ca timpul să fie și altfel după ce va fi fost oprit și amar. Am înțeles că totul fusese cu puțință, altfel nu l-aș fi văzut pe îngerul vizitator făcându-mi un semn cu aripa lui din centrul cercului celor nouă stele. Dar telefoanele mobile de ultimă generație? Și dinții, părul și organele mele unde erau acum? Poate că totul nu era decât o formă

de vis, o viziune a celor nouă frunze de castan ale trupului, minții și sufletului meu, dăruite luminii pierdute a unei constelații circulare. Nouă răspunsuri, singurele care îmi stăteau în putere. Poate pentru că băusem nouă pahare de vin amar ca pelinul de mai, din care unul îl împărțisem cu un înger trist.

Obosisem și restul nu mă mai interesa. Constelația pulsa de lumină, atât avea importanță, indiferent de ceea ce ar fi putut să urmeze. Pentru că știam că va urma ceva, nelămurit ca începutul serii trecute. Simțeam că făcusem deja ceea ce mi se dăruise de făcut și aveam gândul unui fel de misiune împlinită, un gând care îmi dăruia o mult căutată stare de pace. M-am gândit că nici nu știam cum îl cheamă. Așteptând, fără gânduri, am izbutit să adorm. Nu știu când au venit, nu i-am auzit, nici nu i-am văzut, dar erau liberi și bucuroși că plecasem.

*„Litere”, anul XXII, nr. 11-12 (260-261),
noiembrie - decembrie 2021*

FUGARUL

Trupul acesta sunt eu? Măinile acestea, ochii aceștia, toate gândurile astea sunt eu, cel adevărat, întreg și vizibil? Oglinda mi le arată, fără nicio puțință de tăgadă, sinceră și tăcută și eu nu știu. Întreb: de ce sunt om? Ce fel de zeu a hotărât asta și când? Odată, demult, credeam în orgoliul meu că e doar o alegere și nu știu dacă acest cuvânt e cel mai potrivit, dar nu pot să născocesc altul. Ceea ce oamenii numesc suflet, acest suflet a ales ca eu, cu trupul, ochii, mâinile, gândurile mele să fiu eu?

Inima moare încet, respirație după respirație. Prăpăstii și genuni adânci o despart de cealaltă jumătate a ei, așa cum viața e despărțită de cealaltă stare a ei.

Cei doi soți bătrâni îmi atrăseseră atenția de la prima întâlnire cu ei. Credeam că-i sunt bunici copilului pe care îl plimbau. Un copil de trei-patru ani, cu ochii mari și adânci, privind de dincolo de lume, cuminte și tăcut, le ocupă orele zilei și ei îl îngrijesc cu toată dragostea și blândețea de care se simt în stare. Îi observ zilnic, de departe. Uneori îi urmăresc prin oraș, prin parc, ori în drum spre casa lor cu un aer modest dar plăcut, înconjurată de o pace care-mi pare din alt veac. Și fără să știu de ce, copilul mă face parcă să văd totul ca pentru întâia oară, fără să pierd, din neatenție, florile, păsările,

norii sau culorile asfințitului. Sunt cuprins apoi de o somnolență stranie și înțeleg că puterile copilului cresc, așa cum e firesc în lumina solară a verii, în vreme ce ale mele scad, apropiindu-mă de clipa unei odihne pe care ei au numit-o veșnică fără să fie însă astfel. Știu demult că repausul nu există în cosmosul din jur, nici în gerul celor mai înghețate ierni.

Mă pot trezi devreme și munca mea are un alt spor, pe care poate i-l datorez. E un copil fermecat, așa cum sunt toți copiii, dar am aflat asta abia acum. Pe vremea aceea timpul imaginii mele trecuse, absorbit de o rapiditate ucigător de artificială fără ca eu să aflu de ce. Mă retrăgeam și singurele clipe de pace - o pace binecuvântată și nouă - erau cele pe care le trăiam în singurătate, privindu-i de la distanță pe cei doi bunici cu nepotul lor.

Și atunci când îi strigau în bătaie de joc Necredinciosule!, Toma nu înțelegea nimic, fără să știe în ce și de ce trebuie ori nu trebuie să creadă. Asta îl făcea să se îndrepte mai curios către căutare, spre pildele evangheliei, deși părinții nu-i spusese decât să nu ia în seamă toate răutățile aruncate de colegii de școală. El înțelegea doar că e vinovat de un nume. Poate de aceea nu le împărtășea jocurile, preferând să meargă alături de fetița care stătea lângă el în bancă, de care era îndrăgostit fără să-i poată spune vreodată asta și cu care culegea cireșe roșii la sfârșitul lui mai.

Apoi, în vara următoare, școala încetă din cauza războiului. Un bombardament îi ucise părinții și pe el

I-au dat în grija unui unchi bătrân. I se părea că pe drumul lui ceva se oprise tocmai când avea mai mare nevoie de borne, nu de obstacole. Află după multă vreme că fata dragă inimii lui pierise. Toma se gândi că din clipa aceea avea să vadă și să cunoască toate cele pe care lumea - purtată până atunci de doi telegari fermecați și puternici, înhămați la o trăsură străbătând un drum lin de nori - i le ascunsese sub un vâl de ceață. Nu mai simți timpul și întâmplările lui, nu se mai gândi la evanghelii în furia străină și absurdă a războiului și viața părea că i se micșorează fără să bage de seamă, prinzându-l într-un joc grav și fără reguli, la fel cum unchiul îmbătrânea cu fiecare an și lui asta îi părea un mister. Nu izbutea să-și aducă aminte numele fetei, ci numai chipul ei și privea lumea prin vitraliul albastru al ochilor lui, știind că Isus nu moare și nu învie, că trăiește doar în inimi de copil, cu o întregă și neînțeleasă înțelepciune pe care ei nu știu s-o mărturisească.

Deodată, caleașca lumii se zdruncina pe o cale acoperită de gropi și ruine, de trupuri încă respirând însângerate și gemând, ca într-una din orele când lumea pare cuprinsă de nebunie. Toma începu să fie tânăr, negând din toate puterile ceea ce vedea în jur.

(De ce e nevoie pentru un război? De două oști despărțite de înțelegere și de un motiv, de cele mai multe ori lipsit de importanță, dar devenind monstruos de distrugător. Atât, restul e doar o nesfârșită repetiție a istoriei. Am vrut de nenumărate ori să scriu o istorie a luptelor și războaielor lumii - care pentru unii poate fi

un titlu de glorie universitară -, dar înțeleg că e imposibil de scris o istorie a păcii lumii. Nu e timp, se născocesc mereu, fără încetare, motive de război. Cu toate acestea, nu pot înceta să cred că e oricând posibilă o pace - acea Pace - despre care nimeni nu se întreabă, așa cum se întreabă de ce anume e nevoie pentru un război, dacă și ce ar trebui pentru asta. Poate că luptele se întâmplă doar pentru că omul se luptă cu el însuși, poate că istoria se repetă pentru că omul se repetă. Pacea nu are nevoie de soldați, ci de oameni. Până când? Capătul acestui tunel întunecat nu se zărește, ca și cum totul ar fi un inel închis, o buclă întâlnindu-și în fiecare punct începutul cu sfârșitul.

Clopote care bat asurzitor, flămuri roșii căzând din cer și fluturând năvalnic, fără oprire, aducând aminte când și când de întunecările soarelui. Tot ce ai zidit piere în ruină, tot ce ai iubit arde, doare și moare, tot ce ai gândit se risipește în fum, în vânt, ca și cum n-ai mai putea să te înalți, într-o imposibilă ridicare din foc. Nimeni nu știe de ce trebuie să murim, așa cum nimeni nu știe în ce se poate preschimba omul. Doar ochii i se închid, fără putința de a mai alcătui lumea în forme de lumină, așa cum se întâmplă în fiecare dimineață fără ca nimeni să ceară asta sau să întrebe ceva.

Și totuși, știi că nu pot pierde pentru că nimic nu se pierde.)

Eu nu sunt Toma! e strigătul care îi țâșnește mut, nu din gâtleej, ci de-a dreptul din piept și o lacrimă îi umezește ochii. Trebuie să fugă, să evadeze din lume, s-o

uite, s-o lase departe de el, mult în urmă. E bătrân, i se pare că are sute de ani și nu poartă pe umeri decât o nevoie nestăvilită de a se adânci în el însuși.

Înainte de el stă muntele, sprijinind cerul adânc și înalt, vizibil și tainic, ca un alt tărâm, misterios și primitiv, în care Toma își va găsi lăcaș. Pădurea bătrână ce-i acoperă un versant, văile abrupte ale râului năvalnic străbătându-i poalele, vor pune hotar unui suflet pe care nu-l simțise niciodată mai viu ca la opt ani, înainte de a se fi petrecut toate. Urcă lin, fără grabă, fără alte provizii decât ceva de-ale gurii, chibrituri și haine mai groase, o pătură de lână, un ibric și o ceașcă veche. Un ceas uitat al unchiului, trecut peste ani fără a fi îmbătrânit ca el. Deși este pace, Toma știe că lumea nu e împăcată deloc.

Dincolo de poteci, copacii care se înalță bătrâni și liberi și stâncile colțuroase îi dăruiesc un adăpost. Piatră peste piatră, mâinile lui Toma aștern un perete, apoi altul, o vatră și o lespede culcată lângă intrare, unde stă să se odihnească sub stele, în vreme ce sălbăticiuni fără chip îl adulmecă prevăzătoare ca pe un străin. Nu îndrăznesc să se apropie, deși Toma le cheamă ca pe niște făpturi negânditoare, care n-ar putea smulge lumea de pe bolta ei printre stele, așa cum fac uneori oamenii. De ei fugise Toma. Nu descoperise pe nimeni altcineva în afară de fetița din copilărie, de amintirea căreia se alăturau numai dureri în anii care l-au urmat atât de credincioși încât i-au albit părul.

Copilul vine repede spre mine și nu mai am timp să mă îndepărtez pentru a nu le tulbura liniștea bunicilor. Mă privește atent și cuminte, tăcut, în timp ce stau pe bancă ceva mai departe de bunicii lui. Bunica îl vede în fața mea, eu îi spun Du-te la bunica, el tresare și îmi spune doar două cuvinte care mă uimesc: *E mama.*

Mama lui? Să fie cu puțință? Cei doi au peste optzeci de ani. Poate copilului i se pare că simte asta, poate nu are mamă. Aceste gânduri îmi trec prin minte văzând băiețelul fugind către banca pe care cei doi - bunici, părinți? - îl așteaptă. Nu înțeleg, deși simt că nici o urmă de neadevăr nu se ascunde în vorbele copilului. Cred că va trebui, cât de curând, să ies din starea celui ce privește și să-i urmez.

La picioarele lui se furișează un șarpe alb și tăcut. Toma îl vede și nu se teme de ceea ce ar putea să-i dezvăluie după îndelungata vreme de pace pe munte. Își soarbe încet ceaiul. O lună de cristal plutește deasupra muntelui pe un covor de nori albăstriei. E o clipă ce-i pare vrăjită și el se uită cu o încredere nouă la ființa rotund luminoasă, un inel viu și alb care-i stă încolăcit la picioare, privindu-l cu ochi strălucitori. Pădurea tace și nici un zgomot nu tulbură seara. Ascultă, își simte inima bătând rar și liniștit odată cu răsuflarea muntelui și o pace căutată îndelung, de-o veșnicie, îi cuprinde făptura. O mână blândă de vânt îi dezmiardă fruntea, vânturându-i părul alb și Toma nu știe în ce măsură fuga lui l-a adus până în locul acesta aproape magic. E un fel de uimire, ca a unui copil născut din nou, într-un trup nou, plămădit

de mâinile unui nevăzut vrăjitor din cenușa celui ars, din apa ploilor curate ale pădurii și din seninul pe care vaciul l-a folosit pentru a-i sufla viață în sânge.

Este clipa de taină în care Toma crede.

Și în această clipă își aude numele - numele de care l-au făcut atât de vinovat - rostit clar de un glas fără ecouri. Pământul vuieste în adânc și muntele se clatină. Lespedea pe care stă se scufundă odată cu el și cu șarpele alb într-un hău. Toma cade lin, fără să știe până în ce străfund, apoi totul se oprește. Vuietul se îndepărtează și numai răsuflarea lui se aude limpede în căușul unei văgăuni care-l adăpostește. Aprinde cu greu un chibrit printre firele de pământ care încă se prăbușesc peste trupul lui. Șarpele e frânt, o piatră i-a strivit trupul care-i palpită, încă luminând. Ochii lui îl privesc cu dureri strunite de o putere pe care Toma n-o bănuiește și făptura albă îi șoptește am păzit mulți ani chilia ascunsă pentru cel care vine, ai grijă de puii mei, în timp ce o lacrimă aidoma cu a lui îi stinge privirile. Toma îl acoperă cu pământ și se întreabă unde vor fi puii șarpelui alb, cu care se simte înfrățit deodată în această clipă a cutremurătoarei sale renașteri. Adormit și trezit abia acum, îi pare un zeu interior, către care a pășit fără să știe vreme de sute de ani.

Un chip ca o lumină neagră, rotundă, pe care doar o gură fardată cu mult ruj vorbește; tăcerea, fără alt trup, se arată. Șoapte mute, schimonosind buzele unui adânc întuneric. Noaptea, ca o panteră neagră.

Ești vânt împietrit, muritorule, și doar umbrele ți-au născut himerele. Prin tine o umbră fără chip râde grav.

Deasupra capului sunt trei stele. Par închise într-un cerc și Toma știe că se află într-o grotă născută după cutremur. Glasul îi strigă numele din ecouri. Chibritul îi arde degetele și se stinge. Răsuflă rar și așteaptă. Chemarea se face auzită din nou, mai clar, mai aproape. Se ridică în genunchi și înaintea lui zărește o rază subțire de lumină, părănd a se ivi printre stânci. Trupul lui stă pe o podea netedă, alcătuită din lespezi de piatră și pășește către peretele de stâncă, lăsând loc luminii prin crăpături. Pipăie zidul cu palme înfierbântate, murdare de pământ. Pietrele se desprind și izbutește să-și deschidă cale spre adâncul de unde vine lumina. Trece prin intrarea formată astfel și pătrunde într-o încăpere zidită din pietre, unde flăcăruia unei candelă îi dezvăluie desene stranii care se contopesc cu umbra lui. O ființă albă, în al cărui chip Toma îl recunoaște pe Mântuitor, îl privește cu ochi limpezi și vii. Un lăcaș ascuns, o rogojină și o masă de piatră. În colț, lanțuri ruginite țin bine zăvorât în stâncă un schelet întunecat, părănd din cenușă. Toma se apropie și vede totul în umbrele ce dansează pe pereții de piatră. Un manuscris din foi vechi pare că așteaptă sub razele candelă pe masa de lângă el. Nici un fir de păianjen, nici un fir de praf, totul e proaspăt, uimitor de clar, izvorând parcă o lumină ascunsă în adâncul pământului. Scrisul ce acoperă filele e cursiv, cerneala are culoarea umbrelor.

Toma se apleacă asupra slovelor.

Acest domn ce ne urmărește pe noi, părinții celui mic: nu știi cine este, dar simt că poate înțelege. Privește tăcut și pare că zărește dincolo de cortina unui trecut dureros

ultimele îmbrățișări ale soțului meu, târzii, în timpul cumplitului război. Bombele căzând, exploziile de foc și moarte care nu se mai opreau, mă făceau să mă adăpostesc la pieptul lui, în singura inimă dăruită mie pe pământ în viața aceasta. Nici unul din noi nu știa că numai astfel învingem împreună moartea. Și atunci, da, atunci, s-a plămădit în trupul meu acest pui mic pe care străinul pare că-l îndrăgește. Ne crede încă bunicii lui, nu mamă și tată, părinți întârziați, dar cu atât mai mult fericiți. N-am să știu niciodată de ce fericirea trebuie să vină doar după îndelungate suferințe. Și e parcă un demon ce ne-ar alcătui într-o joacă nevăzută destinele, căruia trebuie doar să ne supunem, ca și cum am fi uitat cu desăvârșire obârșia noastră dumnezeiască. El fuge înaintea dragostei, neputincios față de cei ce iubesc. Apoi se răzbună prin răul făcut de oameni oamenilor.

Domnule dragă, află.

Am dezertat la începutul războiului, din dorința adâncă de a fugi spre pădurea veșnic împăcată cu ea însăși. Pacea ei mă va renaște, cu toate că oamenii, aceste neștiutoare făpturi sălbatice și absurde, au năvălit și aici. Încă mai e loc pe pământ, în pământ. Suprafața lui e copleșită din ce în ce mai mult de aceste suflete surde, adormite în amintiri lunare, care nu pot decât să-și crucifice zeul și apoi să-i născocească o înviere, din dorința ascunsă de a se dezvinovăți.

El nu moare. El nu învie. El trăiește.

Îi vede cu o milă și o dragoste ce nu sunt din lumea aceasta. Și în ei nu se vede pe el. Nu poate nimic altceva

decât să tacă și să plângă, iar ei cred atunci că plouă și că sunt cu toții iertați. Și apoi continuă, liniștiți, totul.

Dacă vrei să înțelegi ce este un om, privește-l cum urcă un munte. Privește-l de departe, de la o înălțime atât de mare încât să-ți pară mărunț ca o furnică pe o palmă de pământ. Simte-i răsuflările grele ale urcușului în inima ta și sudorile frunții lui să curgă pe văile frunții tale. Gândurilor lui tainice, nepătrunse de nimeni în imensitatea muntelui, lasă-le o poartă deschisă și durerile lui îți vor însoți visarea. Uită-te lung cum caută alte furnici, cum strigă fără să-l poți auzi, cum cade uneori și cu toate astea urcă drept înainte, cu ochii ținți spre vârful îndepărtat, niciodată atins în alt fel decât în așteptarea care-l poartă. Fără să știe că îl privești, el simte ochii care îl apără și poate îl înțeleg. Pentru că furnica pe care o poți strivi într-o clipă cu un gest iute are puterea de a face ca lumea să plutească pe apele cerului altfel decât înainte ca el să fi existat.

Mă trezesc cu mintea limpezită de vis, clară ca un cristal albastru. Aflu astfel că trupul micuțului e urmarea unei renașteri, al unei ridicări din foc pe care nu o credeam cu putință, dar care e cât se poate de adevărată. Ascunsă celor ce trec indiferenți pe lângă această mamă vrednică și pe lângă acest tată bătrân, doi oameni obișnuți, care pot fi întâlniți în orice clipă, în orice tăcere, oriunde. Nimic nu rămâne ascuns înaintea veșnicilor.

Am săpat și am zidit chilia cu mâinile mele vreme de patruzeci de zile, așezând piatră peste piatră asemenea ucenicului Petru. Însângerau-mi-am mâinile, așa cum

alții aveau mâinile pătate de sânge străin și râdeau. Pentru ei voi arde acest trup în flăcări, cuprins de o teamă necunoscută, dar dovedindu-mi mie și zeului dinăuntru că pot îndura acest fel de curățire. Mă voi lega cu un lanț de stâncă și păsările roșii mă vor mângâia, însoțindu-mi gemetele cu aripi noi de foc. M-a molipsit nebunia lumii, care se cere vindecată de o altă arzătoare și purificatoare nebunie. Eu nu sunt cel dintâi și nici cel din urmă. După mine va veni un altul, apoi va veni cel de după el. Lipsit de mine, timpul se va consuma în el însuși; doar flacăra va arde tainic, păstrându-mi sufletul curat, în bătaia de inimă a muntelui, atât de rar auzită. Pot modela astfel anii și locurile după dorința gândului meu și nebunia lumii - lecuită doar de Dumnezeu - nu mai poate răni pe nimeni. O ridicare din foc, o ridicare din om, într-un foc ascuns, vertical și tăcut. Nu, nu e un sacrificiu și nu e tăcut: las aceste cuvinte scrise din teama de tăcere și singurătate a celui ce vine după mine, izbăvindul-l. Și eu voi trăi înainte prin el. Gândurile mele să nu mai fie doar o fărâmă a unui gând străin, care mă cuprinde ca o cușcă ce mă ține captiv, prizonier adormit al său. Focul, da, focul să ardă odată cu mine toate îngrădirile străine ale libertății tale, om bun, fie ele uitare, frică sau vinovăție a numelui tău. Tu vei zidi altă chilie, deasupra chiliei mele, așa cum cel dinaintea mea stă acolo, în adânc, și apoi va veni un altul să ducă mai departe tainele sfinte ale focului. Inima pietrei va urma să bată rar, fără încetare, făcându-se totdeauna simțită prin sânge pentru cei asemenea nouă.

Peste lacătul greu care încuie poarta cu lanțuri de fier picură încet stropi de ploaie. Atât de încet încât pasul unui melc poate părea iute. Ploaia care cade se strecoară înăuntrul lacătului, între piesele lui zăvorâte de cheie, trece lin prin lăcașul îngust al cheii - bine ascunsă de veacuri - și apoi picăturile ei se scurg pe pământ. În locul unde ele se adună crește uneori iarbă. Cu timpul, culoarea lacătului se face roșiatică și oricine îl vede știe că e cuprins de rugină, în așa fel încât o mână nu mai puternică decât a unui copil îl poate frânge. Atunci, lanțurile cad cu un zgomot greu de fier, eliberat de strânsoare și poarta se deschide singură, scârțâind. Înfrântă doar de un strop de apă, poarta lasă loc trecerii pe târâmul unor noi bătaii de inimă. Dacă anotimpul ploilor ar fi îndeajuns de lung, toate lacătele ar fi învinse și toate porțile s-ar deschide. Însă acolo e foarte adesea secetă și apa capătă un cu totul alt preț. Ar putea fi doar o chestiune de curaj, un curaj dus până la o ardere împlinită, a cărei cenușă fumegândă e stinsă în pacea blândă a unei simple și hrănitoare ploii. O limpezire albă și tăcută, a numit cineva într-un vers fenomenul simplu și neînțeles al ploii. Poetul încă se întrebă până când trebuie să rămână porți încuiate și cine a hotărât că trebuie să fie nevoie de cheie; pentru astfel de întrebări - și pentru imaginările lor răspunsuri - de trebuință e numai o inimă de poet.

„Litere”, anul XXIII, nr. 5 (266), mai 2022

STRĂINII

Adesea poartă răul chiar masca unui bine.

Cora își trece alene cu mâna părul răvășit de vânt pe partea cealaltă a capului. Îi este cald și simte că deja transpiră, fără să fi făcut nimic altceva decât să lenevească alături de mine pe iarbă. Își aprinde o țigară și apoi oftează, ascunzând nu știu ce taine fără cuvinte. Sunt obișnuit și privesc doar copacii care îmi mișcă demult inima doar foșnind. E foarte probabil că plictiseala nu există deloc sau există cu un folos, dar dacă mă gândesc bine cred că nu există. (Azi îmi e clară slăbiciunea de care am fost acuzat toată viața, aceea de a fi trăit ca și cum nu ar fi de pierdut ori de câștigat nici un joc, dar mi se pare că niciodată n-am mai reușit să evadez atât de bine din cunoscut.) Păsările trec peste noi și pe sub norii ușori. Mă gândesc la tatăl ei. A lăsat un plic închis pe care scrisese cu mâna lui, înainte cu puțin de a se stinge, aceste cuvinte: „*va fi desfăcut și citit după zece ani*”. Se vede că avea foarte multă încredere în Cora, altfel ar fi riscat ca plicul să fie citit înainte de promisiunea pe care bunul ei tată nu i-o mai putea cere. Am ținut de multe ori plicul în mână, mai cu seamă în orele leneșe ale duminicilor, când vara își desfășoară splendorile din plin și când amintirile dau năvală și

grăiesc precum găzele. Viața lor e scurtă și fixă, fără mișcare: rămân așa cum le-ai prins, amintirile, chiar dacă peste ele a trecut mult timp. Am privit de multe ori plicul în razele soarelui, căutând, fără a reuși, vreun semn de deslușit, dar cred că de vină era fie lumina - totdeauna prea puternică - fie hârtia groasă a plicului. Între timp... Ar fi trebuit poate să avem un copil, dar noi aveam o vilă și pe Bela, ajunsă la a doua generație. (Cunoscusem piatra neiertătoare și mersul pe sârmă al jocului vieții, alunecând de prea multe ori pe covorul aspru al stropilor de ploaie. Străbat de mulți ani repetabilul tunel de întuneric al nopții, purtând în mâini același trup de chitară al viselor. M-am obișnuit cu cele două căi de lumină între care se rostogolește lumea. Mă întreb de multe ori dacă sunt un învins pe care l-a găsit - o necesară? - înfrângere sau un învingător neaflat de vreo victorie. O, știu, prin inima mea circulă în loc de sânge un fel de aer lichid și ușor, parcă nepământean. Am acum părul alb și port întotdeauna numai haine negre. Un tip *chopinian*, ar fi spus cineva. Cora spune că sunt o fantomă din alt veac bântuind pe acolo și eu zâmbesc, citindu-i în ochi o capricioasă, răutăcioasă uimire de câte ori mă vede. Însă pentru mine albul și negrul, separat, se asortează de minune cu verdele ierbii.) *Bela, nu, vino înapoi imediat, nu auzi? Imediat, acum!* Cora se răstește spre câinele care n-ar putea face altceva decât să se supună glasului rece și poruncitor pe care nu i l-am mai auzit niciodată, descoperind undele lui tăioase și severe ca pe o altă formă a tristeții jocului. Și, cu totul de

neînțeleș, Cora cântă uneori. Anii tandrelor mângâieri - despre care amândoi credeam că nu ne mai pot dezvălui nimic - și deodată tonul ei, nemaiauzit încă, un ecou adânc scăpat din neatenție și pe care ea vrea să-l tacă, un reflex pe care îl ai atunci când îți cade masca de carnaval. Ascuțit ca o stridentă lamă sonoră ce sparge armoniile verii și apoi se stinge. Ochii ei au acum culoarea glasului străin. Nu arăt că am văzut și că am auzit, deși mi-e milă de Bela - uimită și ea în lanul de iarbă - și de vântul fisurat al verii. (Simt că înot într-un ocean cu resturi de fier vechi, ruginite și ascuțite și scrâșnind în jurul meu și nu am altceva decât mâinile mele. Undeva, pe un țărm, o mulțime de oameni adunată înaintea unei scene mă așteaptă să cânt, dar eu rătăcesc înotând neputincios prin resturi de fier vechi, foarte departe de ei, știind că mi-a dezacordat cineva chitara.) Casa, departe, pe pajiște, radiind lumina amiezii, așteaptă dejunul. Toate sunt pregătite și lenea de după îmi va prilejui evadarea către plicul din scrin: sunt decis să-l desfac. Am senzația adâncă, de neînvinc, că tatăl ei - socrul meu - mi l-a lăsat de fapt mie. Mă prețuia, știind că o iubesc. Un al doilea tată pe care l-am avut, din păcate atât de tăcut, tăcut ca un adevăr stins înainte de a fi rostit. Un mister neștiut, ca sacrificiul unui fluture.

E ascunsă în fiecare o zonă pustie, un deșert. O simt acum la fel de clar ca vocea ei țipând la câinele nostru. Acolo, în zona pustie a fiecăruia, se desfășoară jocul nebunesc al unor hârtii - cu care de altfel nu poți nimic altceva decât să cumperi dar pe care, pentru a le avea,

trebuie neapărat să vinzi sau să *te* vinzi - aducând cu el o veșnică neîmpăcare cu moartea care ucide orice șansă de pace a vieții. Slăbiciunea mea - amintită pe pajiște - îmi spune că am fost judecat și disprețuit pentru că n-am pus preț pe o vilă, însă știu bine că e cu adevărat liber doar cel care nu posedă nimic fără să se teamă de asta. *Plec într-o lume unde nimic nu e de vânzare*, îmi mărturisise tatăl. (Omul, ființă condamnată să se nască. O putere latentă, necunoscută, încarnând o făptură stranie, poate singura în stare de inconștiența de a-și batjocori o uitată îndumnezeire.) Marginea, hotarul zonei pustii a Corei, e foarte bine păzită de acest glas rece, străin mie acum ca și ea. Și crește, își lărgeste întinderea, teritoriile, cucerind totul. *Cold as gold*. Un război fără declarație a plutit peste ierburi și Bela a văzut tot, tot. Păstrez plicul în mâini și îi simt greutatea adunată în timp. Un timp al tainelor pe care Cora le ignoră, crezând că e doar un capriciu al unui tată senil, dar eu știu în adâncul meu că nu e așa. Scrisul tatălui poartă unduire caligrafice puțin deformate de timpul care i-a făcut mâna să tremure ușor. Cerneala e stranie, de culoare fumurie și nu știu dacă doar anii au făcut-o astfel. (Imaginează-ți locul. Imaginează-ți timpul, oamenii: vor fi ei la nesfârșit repetabili, ca acest tunel cu două capete de întuneric care trece prin noi în fiecare zi?) În plicul acesta poate fi orice fel de testament, întârziat prin secole, de la orice tată către fiul sau fiica lui. Absolut orice. Aur sau indiferență, averi sau mărturisiri, rente sau datorii, ipoteci, donații și câte altele, reglate doar de

tradițiile jocului sau de jocul tradiției. Resturi ale vieții, ale oricărei vieți, intenționând zadarnic să lase un semn care poate doar pe mine mă cheamă de dincolo de vreme. Altfel, ar înceta să mai fie, topindu-se în uitare ca o întrebare (oare plicul conține vreo întrebare?) tânjind după singurul ei răspuns. Poate un sfat pentru fiica mai mare atunci - la zece ani după -, dar azi vocea Corei e aspră, tăioasă și dură, necunoscută ca ea. Misterul ei e un vulcan gata să erupă oricând, primit moștenire de la mama ei și de care doar tatăl ei știa. Îmi povestea toate astea la început, când înțelegeam utopia lui de a fi încercat să împace contrariile și izbutise să domolească erupțiile. Misterul ei nu e numai feminin, e acela etern uman; nimeni nu știe nimic despre nimeni cu adevărat. Stau întipărite pe chipuri zâmbete, emoții, bucurii și dureri, semne pe care nici un înțelept nu le poate descifra cu siguranță până la capăt, pentru că nici un înțelept al lumii nu are răbdarea (poate nu numai atât) unui înger sau aceea a unui singur câine credincios, care te privește totdeauna clar și sincer drept în ochi. Ochii aceștia sunt pentru unii tot atât de insuportabili ca tăcerea, fără a fi deloc indiferenți, ci dimpotrivă, calzi și iubitori fără simbrie. Sunt ochii celor care nu s-au înstrăinat nici o clipă de ei înșiși, cu nici un preț, oricât de aspru, fiind de multe ori victime ale prădătorilor. (Și totuși mi-e atât de vie nesfârșita obișnuință de a căuta mereu, devenind un reflex, o a doua natură de care trebuie de fapt să mă dezobișnuiesc, în ciuda oricăror amare descoperiri.) Noi, cei importanți, am uitat să privim așa cum privește

cățelușa Bela. Oare am știut asta cândva? Cine, ce, când a încetșosat lumina privirilor noastre și noi n-am simșit nimic, devenind atât de interesați și străini?

Plicul pare să nu se fi dezlipit deloc peste ani. N-au trecut cei zece de așteptare, poate doar vreo șase. Biroul tatălui ei a rămas la fel. Doar mie îmi place să stau uneori pe scaunul lui și să citesc până când greierii ostenesc. Cora pare mulțumită, tăcerea ei m-a îndepărtat, își poate coborî toate măștile în berna somnului. În același tunel al nopții cu lumini la intrare și la ieșire, când eu îmi ocrotesc visele treaz. Încerc să respir cald asupra plicului și îi simt mirosul de rechizite noi ale școlii de demult. Pare și el nou, ca o voce renăscută și reauzită cu uimire. Vocea tatălui ei, învățătorul. Ar părea că-mi răspunde și plicul se lasă deschis. Trag încet de vârful capacului și plicul se dezlipește pe unghiul care îmi arată drumul. Odată desfăcut, plicul pare trist ca o singură aripă și - nu știu de ce - mai trist decât orice capitol al jocului; văd în el o coală de hârtie împăturită.

Nu, nu acum. Pun plicul pe birou, mă las pe spătarul scaunului și fumez ascultând. E atât de blândă clipa aceasta de pace a nopții, e ca și cum ar învălui-o una din luminile îndepărtate de la capătul tunelului. O taină pe care știu că o dezleg fără a mă simți vinovat de nerăbdare. Tatăl ei mi-a descifrat firea atunci, în tinerețea Corei, dar eu abia azi îi pot înțelege căldura din priviri. Nu eram cel de-acum, cu păr alb și îmbrăcat cu totul în negru. Am luat obiceiul ăsta imediat după moartea lui, poate pentru că soția mea voia să poarte

doliu alb. *Un capriciu japonez*, spunea. Și durerea îi trecuse destul de repede, iar biroul i-l păstra la fel. Oricum, nu intra acolo mai niciodată și n-ar fi găsit nimic de descoperit pentru că bătrânul lăsase totul în ordine prin testament.

Știu: în plic e doar o coală albă. O farsă, o glumă, sau dimpotrivă, un mesaj încifrat - o aripă desprinsă din uitare, o tăcere a luminii - lăsate neschimbate vreme de zece ani? Ce ar zice Cora? Nimic, desigur, sau poate s-ar enerva și glasul ei ar fi deodată unul nou și rece, îndepărtat de mine. De ce doar atât, o coală albă, de ce această libertate totală, nemărginită, pe care ne-o dăruie tatăl, poate singurul fel de lumină de dincolo de viețile noastre? Îmi pare un straniu pașaport alb, în alb, către o țară albă.

Nu, nu desfac plicul. Știu că singurul lucru pe care-l poate face un străin e să rămână nemișcat, ascultând întunecările și iluminările acestui nesfârșit tunel care trece.

„Litere”, anul XXIII, nr. 9 (270), septembrie 2022

PEISAJ DE IARNĂ CU PĂSĂRI ȘI PĂDURE

Ferestre acoperite cu cristale de respirații, cu o gheață înflorită. Vânt fluierând neîncetat, fără să-și amintească de zi și de noapte, povestind legende uitate de mult. Foșnet de foc pâlپând în sobă, ca viața. Poate fi o formă de pace rece. Pași ai căror urme duc spre adăpostul ramurilor pădurii. Turme flămânde, ciorile trăiesc fără ca cineva să se întrebe cu ce trebuie să se hrănească. Din când în când, zboară haotic și zbierând cu jale peste o mare de zăpadă neatinsă de picior de om. Copacii încă le mai privesc. Universul alb se rotește cu fantoma lor zburând în cercuri mari din nou și din nou, până când simți că vezi ieșind din plămâniilor lor un fel de abur negru. Semnele lor de moarte sunt cu siguranță înșelătoare dar, uneori, una din ele moare, căzând. Copacii rămân singurii susținători ai cerului prin puterea frăției lor în pădure, unde zăpada doarme nemișcată.

Vânt alb. Undeva, în locuri îndepărtate, au depozitat toată căldura lumii. Acolo, culorile curcubeului, ale păsărilor, ale florilor și copacilor sunt aproape crude. Un vis care s-a întâmplat într-o noapte și apoi a îmbătrânit, așteptând prea mult timp un cântec sau un zâmbet.

Aici nu este la fel. Dimpotrivă, totul este alb și tot negru. Desen cu cerneală japoneză. Timpul se simte înghețat în el însuși, încremenește ceasul sau îl fărâmițează, în cioburi reci, tăioase, cu greu putând să mai susțină viața. Astăzi nu mai este viitorul de ieri. Adeseori, o somnolență copleșitoare; alteori, nu mai distinge între răsăritul și apusul de soare; păsările îi sunt umbre rotunde, inelare, pe cer. Orele par globuri de sticlă uriașe, atât de mari încât ai putea crede că sunt locuințe, case care poartă multe din orele și gândurile oamenilor. Unele dintre ele sunt foarte calde, nu ca aici, unde ai nevoie de o flacăra tare, vie, pentru foc. Aici, acum, lemnul este înghețat și umed. Într-o astfel de casă ai putea să citești toate bibliotecile din lume. Soarele este tangent cu acest imens glob de sticlă. Apoi, ceaiul aburind îți poartă gândul, visând că respiră împreună cu păsări de pădure înghețate, strigând în pustiu, într-un cor amar, doar pentru că asta le aduce poate un strop de căldură în inimi. Și să-ți amintești păsările curcubeielor, întoarse aici din locuri fierbinți, îndepărtate, uitând de respingerea iernii, e la fel de greu ca atunci când încerci să-ți aduci aminte un cântec uitat demult sau un zâmbet primit cândva în dar.

Uneori, intră în căldura fericirii îndepărtate ca să-i redescopere pacea – și darul neprețuit și uitat – care acum își cer prețul lor alb. Fără această căldură, inima i s-ar opri, ca timpul. Și pare zadarnic să descoperi că singurătatea nu poate fi alungată. Poate că tăcerea înseamnă să ascuți.

Noaptea șuieră de lup flămând și vânt. Nevoia lor e de carne, de sânge roșu, fierbinte, pulsând crud în inimi care trăiesc; prădători tineri, se simt puternici doar împreună. Și ei sunt aici, cu tine, ei nu te pot părăsi oricât ai vrea tu să-i părăsești, să-i alungi cât mai departe de visul tău cald. Nu, nici măcar în iarna asta în alb-negru. Curios lucru, ei sunt desculți pe zăpadă și colții le sclipesc luminos. Aburii vieții slabe și haitele ei de lupi merg, și merg repede. Gândurile rămân întotdeauna la fel de vii ca foamea. Dimineța, pete gri, diluate, pictate cu aceeași cerneală japoneză pe imaginea înaltă de zăpadă, întrezăresc trecerea lor. Uneori, roșu. Însă nu se găsește nimic, nicăieri. Apoi, păsările rămase își iau ca de obicei zborul și se rotesc, dar numai pentru a se întoarce. Ziua de iarnă nu este scurtă. O simte mare, albă și flămândă.

Motorul mașinii se aude ca un sunet dintr-o altă lume. Urmele de roți rămân lungi paralele cenușii-albăstrii pe lumina albă, până când înghețul se va înmuia ușor și următoarea zăpadă le va acoperi. Cei care trec pe lângă copaci au picioarele calde de la motorul mașinii. Sunt încălțați cu cizme lustruite și duc puști de oțel rece, pline cu cartușe la fel de reci. Hainele lor de blană sunt plăcute, în general, oamenilor.

Apoi scânteie focuri, lovind uscat, încercând să fie mai vii ca lumina, nelăsând nici un ecou. Se va auzi mult mai târziu, acum însă nu le poate vedea nimeni. Știe, ucid cerbii și ei s-au gândit la asta cu pricepere și răbdare cu mult înainte, seara. Și apoi ramurile s-au scuturat încet, foarte încet, lăsând să cadă o zăpadă tăcută, astfel

încât căderea ei e numai o plutire nesfârșită a unui alb trist peste unul mult mai dureros, strigând în roșu sângieriu, deși sunt păsări sus și departe, fugind fără să știe ce dezordine sălbatică le sperie. Negru și alb. Roșu ucis. Viață și moarte. Un glob mic de sticlă geme, sfărâmându-se. Și ecouri, deodată. Undeva, o mașină poartă pe un drum trupuri aburinde, sângărând și pulsând încă, sfâșiate de alice rotunde, lustruite, alunecoase și strălucitoare - ca sferile mici care se văd câteodată noaptea pe cer, sus - în casele cu ferestre calde, luminate până târziu în noapte. Acolo ei cântă. Vinul roșu le încălzește inimile. Femeile nu mai prididesc să ducă farfuri mari cu mâncare la masa prieteniei lor. Copiii lor se uită la ei cu ochii mari, ca și cum și ei ar fi fost cândva, demult, bărbați adevărați. Au uitat, acum doar li se pare că își amintesc. Toți văd cât de bine seamănă cerbii care privesc împietriți de pe pereți cu copacii din pădure, iarna, când frunzele lor nu au nici o culoare.

Fii mândru și nevinovat. Nici un cântec nu poate acoperi tăcerea. Nici o cupă de vin nu poate spăla sângele. Nici o respirație, nici un abur nu poate dărui viața înghețată cu o scânteie țâșnind, bine ochită, dintr-o pușcă de oțel. Fii mândru și nevinovat, fiule. Ar fi inutil să apari la vedere. Ai putea înțelege păsările, ai putea face copacii să tremure de bucurie, ai putea colora întregul peisaj în mii de scăpărări și scânteie de lumină, sau în mii de alte lucruri. Rămâi doar un gând fantomatic îmbrăcat în haine pe care ochii lor nu le pot vedea. Hainele lor sunt un nume, o semnătură, ceva foarte

personal. Tu ești la fel de alb ca zăpada, confundându-te și ascunzându-te prin ea de ochi străini. Ești și tu, ca atâtea altele, o idee care nu poate pieri, rămânând veșnic vie. Aburul tău e atât de fragil încât poți părea doar un vâl de ceață atunci când cerul este alb sau albastru.

I s-au dăruit legende pe care le-a înțeles greșit, fluierând vântul și șoptind păsărilor sălbatice cu pene negre. Ciorile astea au trăit poate sute de ani, le poți crede aproape nemuritoare, cunoscând o mulțime de povești. Copacii pădurii de aici nu sunt folosiți nici pentru vreo cruce, nici pentru sculptură. Sunt sortiți numai arderii.

Uneori, visezi că plutești pe deasupra pădurii; tu, alb, și păsările negre, în zbor peste pământul la fel de alb, într-o lume închisă, ca într-un timp închis sub un cer alb sau câteodată albastru. Sunetele sunt pure ca un cristal, însă nu le vede nimeni. Tu, care nu mori niciodată, ești trist, fără a fi capabil să scapi de veșmântul ăsta invizibil. Există acolo un cerb crucificat, o pușcă rezemată lângă o ușă și suferință profundă în ochi adormind plângând. Cărțile nu reflectă realitatea aceasta, nu au cum; poate imaginația, odată ce pe tărâmul ei legendele capătă demult o viață stranie în peisajul ăsta de iarnă împietrită de un frig fără timp, într-un peisaj cu păsări și pădure.

Într-o altă țară, într-un alt anotimp, soarele strălucește fierbinte și uneori plouă.

„Litere”, anul XXIV, nr. 2 (275), februarie 2023

NOTA AUTORULUI

Trebuie să mărturisesc faptul că m-a bucurat constatarea că au trecut aproape zece ani de la publicarea primei mele povestiri în revista „*Litere*”, ultima fiind cea publicată în luna februarie a anului 2023. Între aceste două repere temporale, care azi îmi par a fi fost doar o clipă, se află conținutul acestui volum și o bună parte din activitatea mea literară. Cartea aceasta este urmarea fructuoasei colaborări pe care am avut-o mai bine de un deceniu cu prestigioasa revistă mai sus amintită, care mi-a oferit bucuria de a tipări în paginile sale aceste povestiri. Și, mai ales îmi doresc a fi un cuvenit semn de recunoștință adus editurii *Bibliotheca*, în special d-lui prof. Mihai Stan, un prețios îndrumător pe care l-am avut în editarea primelor mele volume. Aduc aici mulțumiri deosebite d-lui prof. George Coandă, d-lui Niculae Ionel și d-lui Corin Bianu (a cărui recentă trecere în neființă m-a îndurerat profund) pentru aprecierile critice privind volumele editate de-a lungul acestor peste zece ani. De asemenea, mulțumirile mele se adresează și colegilor și prietenilor de la Târgoviște pe care, în ciuda distanțelor geografice, i-am simțit totdeauna alături, chiar și atunci când traversam unele momente dificile ale vieții.

Constantin P. Popescu

CUPRINS

| | |
|--|----|
| Copiii lui Geo | 5 |
| Ruine provizorii..... | 13 |
| Ieri | 22 |
| Fântâna | 28 |
| Roșu (balcon cu flori și pisică)..... | 35 |
| Păsări albe..... | 42 |
| Castelul alb | 50 |
| Vârful săgeții | 59 |
| Nouă frunze de castan | 64 |
| Fugarul..... | 72 |
| Străinii | 84 |
| Peisaj de iarnă cu păsări și pădure..... | 91 |
| Nota autorului..... | 96 |

În colecția **Proză Contemporană**
a Editurii **Bibliotheca** au apărut:

- Alecu Vaida Poenaru - *Pavană pentru dragoste și adevăr*
- Alexandru George - *Dimineața devreme*
- Mircea Horia Simionescu - *Târgoviște - scurt excurs sentimental*
- Alexandru George - *Caiet pentru...*
- Mircea Horia Simionescu - *Cum se face*
- Virgil Necula - *Medic în lumea contemporană*
- George Coandă - *Clipa și istoria*
- Alecu Vaida Poenaru - *Șansa*
- Alexandru George - *În treacăt, văzând, reflectând*
- Ioan Vișan - *Capcane pentru ochi deschiși*
- Theodor Nicolin - *Târgoviștea mea*
- Alexandru George - *Consemnări în curs și la fine*
- Mihai Stan - *Clone*
- Alecu Vaida Poenaru - *Între două lumi*
- Dumitru Radu Luca - *Poveste simplă și duioasă*
- Mihai Gabriel Popescu - *Scrieri din trecut*
- Gheorghe Penciu - *Nemuritorii*
- Costache Olăreanu - *Fals manual de petrecere a călătoriei*
- Emil Stănescu - *Cameleonul*
- Theodor Nicolin - *Periplu târgoviștean (vol I și II)*
- Victor Davidoiu - *Destin și pasiune*
- Mircea Horia Simionescu - *Asediul locului comun*
- Rodica Anca - *Dedelhi jurnal*
- Emil Stănescu - *Strada Quinet și eu sau Între Litere și Arhitectură*
- Alecu Vaida Poenaru - *Firava lumină a zorilor*
- Mihaela Ciocodeică - *Mixtum compositum sau Cum se fabrică un roman cu Dracula*
- Corneliu Popescu - *Bulevardul Castanilor*

- Gheorghe Petcu - *O viață de preot*
- Corin Bianu - *Zidul cel mai lung (roman de dragoste)*
- Mircea Horia Simionescu - *Vârstele*
- Dan Gîju - *Fantomele nu răspund la salut*
- Gheorghe Duță-Micloșanu - *Masa „hoșilor”*. Povestirile vânătorului
- Corin Bianu - *Agremin și încă ceva (metaroman)*
- Mihail Iurcu - *În umbra cortinei politice. Dulce și amar*
- Dan Gîju - *Și pace va fi în inima mea*
- Alexandru George - *Simplex*
- Mihail Iurcu - *În umbra cortinei politice. Confesiuni neterminate*
- Victor Davidoiu - *Tatina. O cronică de familie*
- Nicolae Neagu - *Apologia preludiului*
- Nicolae Ionel - *Scrisori din toate zilele anului*
- Valerică Nițu - *Plouă în hohote*
- Grigore Dominte - *Pelerin într-o lume nebună*
- Mircea Bădoiu - *Dincolo de Arcadia*
- Viorica Vlad-Ghica - *Zoopovestiri*
- Ion Sorin Ivașcu - *În suavul azi*
- Victor Davidoiu - *Mona*
- Mihail Iurcu - *În umbra cortinei politice. Valet cu dame. Jocuri murdare*
- Victor Davidoiu - *Focul aspirațiilor înalte*
- Dan Gîju - *Femeia ca obiect de studiu*
- Ionuț Cristache - *Emo-kids și efectul de lac în America*
- Mihai Stan - *Exodul. Clone 2*
- Mihai Gabriel Popescu - *Amintirea amintirilor*
- Constantin P. Popescu - *Marmură neagră*
- Felix Iancu Brezoianu - *Portretul arhitectului echilibrist pe o sârmă roșie ghimpată sau Visul cel frumos și orașele de aer*
- Mihail Iurcu - *Decăderea condiției umane*
- Corin Bianu - *Văcăreștii la amiază*
- Rodica Anca - *Jurna Lamar*
- Adrian Melicovici - *Noaptea speranțelor*

- Mihai Stan - *Paradis • Ieșirea din Paradis, ediția a II-a*
- Mihai Gabriel Popescu - *Amintirea amintirilor, vol. II*
- Constantin P. Popescu - *Marmură albă*
- Ina Mar - *Șotronul*
- Ionuț Cristache - *Rumegând între antilope*
- George Toma Veseliu - *Colonia. vol. I Sărutul copacilor, vol. II Noi exilați la Pontul Euxin, vol. III Moartea unui președinte*
- Victor Davidoiu - *Iasmina. o cronică de familie*
- Adrian Melicovici - *Pribeag pe drumul viselor*
- Adrian Munțiu - *Praful de pe tobă. Cartea Mamei*
- Aurel Iordache - *Nimeni nu trebuia să moară (schițe, evocări, nuvele)*
- Mihai Stan – *Clone. Invazia. Exodul*
- Elena Stan Bădulescu – *Dăscălița*
- Kotzbacher Erich – *Conacul*
- Savian Mur – *Povestea unui marginal*
- Iarman Popaart – *Uncubus*
- Armani Apparto – *Excubus*
- Inmaar Popaart – *Dæcubus*
- Corin Bianu – *Roaba cu motor*
- Mircea Bădoiu – *Reflux în oglindă*
- Samson Iancu – *Țigani, aurul și diamantele*
- Savian Mur – *Lut*
- Constantin P. Popescu – *Anul tăcerii și alte povestiri*
- Ioan Vișan – *Capcane pentru ochi deschiși: vol. 1 – Testamentul mistic; vol. 2 – Noua mea capcană – regretul sau Neliniștea așteptării*
- Georgiana Mirea – *Vers și proză pentru prietenii mei*
- Maria Mirea – *Urletul vieții*
- Ștefan Dorgoșan – *Casino și alte povestiri*
- Savian Mur – *Eu, agenția mea de știri*
- Maria Mirea – *Ecaterina*

- Raiman Paporta – *Concubus*
- Nicolae Vasile – *Ioșca, Sică și Mitică*
- Iulian Pașol – *Nu pot să-i uit*
- Mirela Haralambie – *Erji sau jurnalul unui coșmar în reluare*
- Carmen Georgeta Popescu – *Dublu sens unic*
- Tudor Cristea – *Porțile verii*
- Iulian Moreanu – *Am venit să mor lângă tine*
- Carmen Georgeta Popescu – *Zepeline*
- Ionuț Cristache – *Patru povești despre singurătate*
- Shirley Kemp – *Portretul femeii iubite* (tradus în română de George D. Piteș)
- Ștefan Dorgoșan – *Zbor orb. Cele o mie de fețe ale dictaturii*
- Iolanda Mănescu – *Ceasul a stat*
- Carmen Georgeta Popescu – *Amar(a)*
- Constanța Popescu – *Necuprinsul din cuvinte*

EDITURA *Bibliotheca* Târgoviște

N. Radian, KB 2/3, Târgoviște, 130062

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioth@gmail.com • www.bibliotheca.ro

- Acreditată CNCS în anul 2012, pe domeniile CNATDCU: Filologie, Teologie, Istorie și studii culturale,
- Prezentă în lista B – edituri clasificate de CNCS pe domeniile: Istoria economiei, Istoria științei și a tehnologiei, Istorie socială, economică și politică, Istorie militară, Științe juridice, Limba și literatura română, Mituri, ritualuri, reprezentări simbolice, teologie și studii religioase, Etnografie.
cod depunere PN-II-ACRED-ED-2011-0095;
PN-II-ACRED-ED-2011-0096; PN-II-ACRED-ED-2011-0097.
- Atestată de Ministerul Culturii și Cultelor cu avizul nr. 4363/27.05.1997
- Membru al Societății Editorilor din România – SER
(Romanian Publishers Society – RPS)

Tiparul BIBLIOPRINT Târgoviște

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioprint@yahoo.com

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

Cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001

BCR Sucursala Unirea București